

Produblјivanje odnosa s Bogom

Nina Atcheson

Pouke iz Biblije — Priručnik za učitelje
Travanj, svibanj i lipanj 2026.

Sadržaj

1. Suočavanje sa stvarnošću
2. Poznavati Boga
3. Gordost naspram poniznosti
4. Uloga Biblije
5. Kako proučavati Bibliju
6. Ratnici molitve
7. Molitva u svakodnevici
8. Imati vjeru
9. Grijech, Evandjelje i Zakon
10. Pokajanje i oprost
11. Zastoji na putu
12. Govorite o Njemu
13. U vječnosti

POUKE IZ BIBLIJE — Priručnik za učitelje — 2/2026.

*Nakladnik: ZNACI VREMENA, Prilaz Gjуре Deželіćа 77, 10000 Zagreb, Hrvatska • Odgovorni urednik: Neven Klačmer • Urednik: Mario Šijan
• Prijevod: Dušan Skakić • Lektura: Marijan Malašić •
Korektura: Ljiljana Đidara • Tiskano u uredu nakladnika*

Suočavanje sa stvarnošću

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekstovi: Otkrivenje 3,14-22; Ivan 15,9; Jeremija 31,3.

Središte proučavanja: Otkrivenje 3,14-22.

U ovoj pouci suočit ćemo se sa stvarnošću našeg trenutačnog duhovnog stanja kao Crkve. Ta stvarnost odnosi se na nas kao zajednicu Božjeg naroda, kao i na pojedince. Našu analizu duhovnog stanja provest ćemo u svjetlu poruke crkvi u Laodiceji iz Otkrivenja. Ovo je sedma poruka i posljednje pismo crkvama u Maloj Aziji. Sedam pisama u drugom i trećem poglavlju Otkrivenja sadrže proročanstva koja obuhvaćaju povijest kršćanske Crkve — od razdoblja rane Crkve pa sve do posljednjeg vremena. Sam Bog se obraća svojoj Crkvi preko ovih pisama.

Naravno, sedam crkava u Maloj Aziji ne odnosi se doslovno na suvremene crkve, kojih danas ima mnogo više nego u Ivanovo vrijeme. Naprotiv, u tradiciji proročanstava Starog zavjeta (Daniel 2; 7; 8; Jeremija 6,2), Otkrivenje putem slika i simbola prenosi svoju eshatološku poruku. Konkretno, doslovne crkve, sa svojim povijesnim i geografskim posebnostima, na simboličan način iznose proročke istine. Na primjer, čak i površnim pogledom na redosljed Gospodnjeg djelovanja u korist Njegove Crkve, onako kako je ono prikazano u sedam pisama, može se zapaziti da se doslovni Gospodnji dolazak prikazuje kao sve bliži i bliži:

1. *Efez*: Gospodin “hodi” (Otkrivenje 2,1).

2. *Smirna*: Gospodin “umrije i oživje” (Otkrivenje 2,8).

3. *Pergam*: Gospodin opominje svoj narod: “Prema tome, obrati se! Ako li ne, doći ću uskoro k tebi.” (Otkrivenje 2,15.16)

4. *Tijatira*: Gospodin usrdno savjetuje svoj narod da čvrsto drži ono što ima “dok ne dođem” (Otkrivenje 2,25).

5. *Sard*: Gospodin upozorava svoj narod da će, ako to ne bude čvrsto držao i pokajao se, “doći kao lopov” (Otkrivenje 3,3).

6. *Filadelfija*: Gospodin uzvikuje: “Dolazim uskoro!” (Otkrivenje 3,10)

7. *Laodiceja*: Gospodin pokazuje koliko je blizu srcu svojeg naroda: “Evo stojim na vratima i kucam.” (Otkrivenje 3,19)

Poruka Laodicejcima, dakle, označava presudan trenutak kada je Gospodnji dolazak najbliži: On sada kuca na vrata srca. On čeka naš

odgovor na Njegov milostivi poziv da Mu otvorimo kako bi mogao prebivati u nama (vidi i Kološanima 1,27).

DRUGI DIO: Komentar

Uvod: Pismo crkvi u Laodiceji proročanski pretkazuje duhovno stanje Božjeg naroda u posljednjim danima i potiče ga da odgovori na odgovarajući način. Autor poruke opisan je trima titulama, koje se odnose na ljudsku povijest od kraja prema početku, prateći redosljed posljedica-uzrok-posljedica, što je tipično za hebrejski način izražavanja. Prva titula je “Amen” (Otkrivenje 3,14) — riječ kojom se završava kršćanska molitva i koja izražava eshatološku nadu u ispunjenje Božjeg obećanja o spasenju (2. Korinćanima 1,20). Titula “vjerni i istiniti svjedok” odnosi se na Božju neprekinutu prisutnost u ljudskoj povijesti. “Početak Božjeg stvaranja” odnosi se na Stvoritelja koji je započeo povijest. Ove titule nadovezuju se na opis Isusa Krista iz uvodnog viđenja Sina Čovječjeg u Otkrivenju, gdje je On predstavljen kao “vjerni svjedok” i “prvorođenac od mrtvih” (Otkrivenje 1,5).

Pismo crkvi u Laodiceji uključuje tri glavna protagonista: (1) glasnika, odnosno anđela crkve u Laodiceji (Otkrivenje 3,14); (2) autora poslanice, Isusa i (3) vjernike koji primaju poruku. Sama poruka podijeljena je u četiri cjeline. Prvo, Bog se predstavlja kao Sudac koji zna (Otkrivenje 3,15). Drugo, pozornost se usmjerava na Božji narod koji nije svjestan svojeg pravog stanja (Otkrivenje 3,16.17). Treće, Gospodin odgovara na njihovo stanje i preporučuje im odgovarajući lijek (Otkrivenje 3,18). Četvrto, to pismo otkriva dubinu Božje ljubavi prema svojem narodu (Otkrivenje 3,19-21).

1. Sudac naroda. U ovom prvom dijelu Gospodin suočava svoj narod s dijagnozom njihovog stanja. Ali čak i prije nego što će im iznijeti dijagnozu, On ih podsjeća na svoje sveznanje: “Poznam tvoja djela.” (Otkrivenje 3,15) U Psalmu 139, David započinje svoju ispovjedničku molitvu s istom sviješću: “Bože, cijelog si me upoznao i znaš sve o meni.” (Psalam 139,1 — Suvremeni hrvatski prijevod) Ljudi se ne mogu sakriti od Božjeg pogleda: “Kamo da idem od duha tvojega?” (Psalam 139,7) Boga doživljavamo kao Suca koji sve vidi (Hebrejima 12,23; 2. Timoteju 4,1; Izreke 5,21; 15,3). Nema skrivanja niti obmane pred prodornim okom velikog Suca, koji je ujedno i naš Stvoritelj: “Ti si nutrinu mog bića stvorio.” (Psalam 139,13 — Suvremeni hrvatski prijevod); “Koji stvori oko da ne vidi?” (Psalam 94,9)

Značajno je da se Ivan, poput starozavjetnog proroka Miheja (Mihej 1,10-16), koristi igrom riječi s geografskim nazivima dajući biblijskom tekstu duboko duhovno značenje. Tako ime Laodiceja, koje znači “pravda

naroda”, podsjeća Božji narod da će On učiniti za njih ovo troje: (1) donijet će povoljnu i pravednu presudu u njihovu korist na Sudu; (2) osvetit će ih nad njihovim neprijateljima; i (3) značenje imena Laodiceja, “pravda naroda”, podsjeća nas na Kristovo djelo spasenja Njegovih sljedbenika od gnjeva pravednog i svetog Boga protiv grijeha. Pravedni zahtjevi Zakona ispunjeni su Kristovom žrtvom pomirenja. Na taj način Bog može milostivo izbaviti svoj narod od kazne za grijeh. U najpotpunijem smislu, dakle, kao Onaj koji ukida njihovu smrtnu kaznu time što sam prima kaznu na sebe, Krist je “pravda naroda”.

2. Stanje vjernika. Prva Božja optužba protiv Laodiceje odnosi se na njihovo ispovijedanje vjere. Oni nisu “ni hladni ni vrući”, već mlaki (Otkrivenje 3,15.16). Božji narod tvrdi da je “bogat” (Otkrivenje 3,17). To jest, oni su bogati istinom Svetog pisma; uostalom, oni su “ostatak”. Smatraju da su *laos dikaios* — “pravedan narod” (što je, ironično, još jedno značenje imena “Laodiceja”). Ipak, krivi su za pet nedostataka: “A ne znaš da si upravo ti nesretan, i bijedan, i siromašan, i slijep, i gol.” Vjeruju da vide; tvrde da imaju veliko duhovno razumijevanje. Hvale se velikim istinama čiji su čuvari. A ipak, nisu sposobni uvidjeti svoje vlastito stanje niti svoju pravu potrebu: lišeni su Duha Svetoga. Nisu posvećeni istinama koje ispovijedaju. Upravo njihova samouvjerenja tvrdnja i nesposobnost da sagledaju svoju potrebu rađa i potiče njihov ponos i nedostatak poniznosti; zato se hvale da im “ništa mi ne treba” (Otkrivenje 3,17). Ne osjećaju potrebu da bilo što nauče, da rastu, da se promijene ili da uoče uzrok svojeg bijednog stanja. Posljedica je da ne osjećaju potrebu za pokajanjem.

3. Gospodnji savjeti. Uzimajući u obzir stanje vjernika, Božji savjeti Laodiceji izravan su odgovor na njihove tri potrebe. Prva potreba odnosi se na njihovo ispovijedanje vjere, koje se uspoređuje s mlakom vodom. Mlaka voda je odbojna za piće. Zbog toga Bog upozorava svoj narod da će ih “izbaciti iz svojih usta” (Otkrivenje 3,16). To znači da će ih “povratiti”, baš kao što su i stari Izraelci u starozavjetno doba bili upozoreni (Levitski zakonik 18,25). Činjenica da vjernici u Laodiceji nisu ni hladni ni vrući, dodatno ukazuje na njihovo obmanjujuće mišljenje da su bogati Božjom naklonošću, dok su zapravo duhovno siromašni.

Bog savjetuje Laodicejcima, dakle, da najprije od Njega kupe u vatri žeženo zlato. Ova mala napomena o kvaliteti zlata sadrži značajne poruke: ona ukazuje da se Božji narod ne treba zadovoljavati jeftinim zlatom pomiješanim s primjesama niti da prihvati lažno zlato, koje ima samo boju i izgled pravog zlata. Putem ovih simbola Gospodin upozorava svoj narod na lažnu i površnu religiju. Zato Bog poziva svoj narod da od Njega kupe ono što je istinski vrijedno.

Drugi Božji savjet odnosi se na odjeću Njegovog naroda. Budući da su goli, Bog im savjetuje da se obuku u “bijele haljine” (Otkrivenje 3,18). Na drugom mjestu u Otkrivenju, Ivan nam govori da je Janjetova zaručnica obučena “u blistav, čist lan! Lan, zapravo, označuje pravedna djela svetih” (Otkrivenje 19,8). Naša je pravednost u najboljem slučaju “kao prljava haljina” (Izaija 64,6), potrebna nam je Kristova pravednost da pokrije našu golotinju, što je predstavljeno bijelim haljinama. Bjelina je izraz čistoće i predstavlja Božju pripisanu i danu pravednost. Budući da Njegov narod ne može vidjeti svoje pravo stanje, Bog im preporučuje da pomažu svoje oči “pomašću”. Tada će moći uvidjeti svoju nagost i žurnu potrebu za božanskim ljekovitim sredstvima.

4. Gospodnja ljubav. Božja dijagnoza pravog stanja Njegovog naroda treba u vjernicima probuditi svijest o njihovoj stvarnoj nemoći i beznadnom stanju bez Njega (Otkrivenje 3,15-18). Zatim, u devetnaestom retku, Bog izražava beskonačnu mjeru svoje ljubavi.

Prorok Jeremija koristi se istim izrazom kada govori o Božjoj “vječnoj ljubavi” (Jeremija 31,3). Hebrejska riječ *olam*, koja se obično prevodi kao “vječna”, ne odnosi se samo na kronološku osobinu ili dugotrajnost. Ovim se izrazom opisuje velika snaga. To znači da je Božja ljubav toliko snažna i toliko velika da je nemjerljiva. To je nešto poput beskonačne prirode same vječnosti. Bog otkriva vječnu narav svoje ljubavi prema vjernicima kako bi u njima probudila pozitivan odgovor na Njegov ukor: “Prema tome, budi revan i obrati se!” (Otkrivenje 3,19)

U tom trenutku, odmah nakon svojih pastirskih opomena, Gospodnji govor postaje osobniji. Do sada se Bog obraćao Laodiceji kolektivno, kao svojem narodu, kao cjelokupnoj Crkvi posljednjih dana. Sada, u dvadesetom retku, On se iznenada obraća svakom vjerniku unutar te crkve kao jedinstvenoj osobi koju osobno voli i s kojom ima poseban odnos. Značajno je da se u ponavljanju broja sedam u Otkrivenju, glagol “ljubim” u prvom licu nadovezuje na još sedam glagola koji izražavaju Gospodnju snažnu i osobnu ljubav prema svakome od nas (Otkrivenje 3,19-21): (1) “korim”, (2) “karam”, (3) “stojim na vratima”, (4) “kucam”, (5) “ući ću k njemu”, (6) “večerati s njim, i on sa mnom”, (7) “dat ću mu da sjedne sa mnom na mome prijestolju”.

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: Zamolite jednog učenika da ponovno pročitava poruku crkvi u Laodiceji — Otkrivenje 3,14-22. Zatim s razredom razgovarajte o pitanjima.

Božji ukori Njegovoj crkvi:

1. “Niti si studen niti vruć!” (Otkrivenje 3,15)

A. Pronadite primjere u kojima je ovo proročanstvo ispunjeno u crkvi i u vašem osobnom iskustvu.

B. Kako se možete suprotstaviti problemu mlakosti a da ne upadnete u fanatizam?

2. **“Ti tvrdiš: 'Bogat sam, nagomilao sam bogatstvo; ništa mi ne treba.’” (Otkrivenje 3,17)**

A. Nabrojite slučajeve kada se vaša crkva, u prošlosti ili sada, na vlastitu štetu hvalila svojim duhovnim, materijalnim ili misijskim bogatstvom i dostignućima.

B. Kako nam Božji savjet crkvi u Laodiceji pomaže da se zaštitimo od ovog oholog stava?

Božji zahtjevi:

“Savjetujem ti da od mene kupiš u vatri žeženog zlata.” (Otkrivenje 3,18)

Za razmišljanje: U Otkrivenju 3,18, Krist upućuje poziv koji se protivi ljudskim predajama i ljudskim naporima da dođu do istine. Neposredna primjena ovog savjeta odnosi se na potrebu da tražimo Božje otkrivenje i da ozbiljno proučavamo Sveto pismo. Mi ne smijemo tražiti samo dokaze za obranu svojeg sustava istine, kao u slučaju niza tekstova za dokazivanje. Također trebamo uživati u otkrivanju istina koje će iznenaditi, izazvati i uzdrmati naše ukorijenjene predodžbe, što će nas na kraju dovesti do pokajanja i sličnosti Kristu. Potraga za zlatom žeženim u ognjenoj peći nevolja odnosi se i na ljubav i vjeru koje se razvijaju usred izazova i patnji koje prate našu odluku da hodamo s Bogom.

1. Što za vas na vašem duhovnom putovanju znači Božji savjet da se obučete u “bijeale haljine” (Otkrivenje 3,18)?

2. Što morate učiniti da biste dobili ove bijele haljine?

Aktivnost:

Božja ljubav

Zamolite svoje učenike da tijekom ovog tromjesečja vode dnevnik zapisujući događaje iz svojeg života u kojima su iskusili Božju ljubav. Zamolite ih da razmotre sljedeća pitanja, da dublje razmisle o njima i da zapišu svoje odgovore:

1. Kada vas je Bog ukorio?

2. Kada ste plakali u podnožju križa?

3. Kada ste čuli Boga kako kuca na vrata vašeg srca?

4. Kada ste radosno odgovorili na Njegov poziv?

5. Jeste li doživjeli poseban trenutak s Gospodinom tijekom molitve?

6. Jeste li kada jasno vidjeli Gospodnju ruku u nekom posebnom događaju u svojem životu?

Poznavati Boga

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: Ivan 17,3.

Središte proučavanja: Jeremija 23,23.24; Postanak 1,1; Postanak 2,7; Izaija 7,14.

Mi ne možemo u potpunosti dokučiti Božju slavu i veličanstvo. Božji putovi i misli nadilaze naše razumijevanje (Izaija 55,9; Rimljanima 11,33). Oni su daleko iznad našeg ograničenog shvaćanja koliko je Nebo udaljeno od Zemlje. Pa ipak, Biblija tvrdi da mi i možemo i trebamo spoznati Boga (Jeremija 9,23.24), što je čudo nad čudima.

Babilonskom kralju koji je vjerovao da su bogovi nedostižni budući da “ne žive među ljudima” (Daniel 2,11), kako su tvrdili njegovi mudraci, Daniel odgovara suprotno. Iako je Bog na nebesima, Daniel izjavljuje da On otkriva tajne (Daniel 2,28). Biblija, dakle, prenosi paradoksalnu poruku o poznavanju Boga: Bog je i dalek i blizak (Jeremija 23,23.24). Ta dinamična napetost prisutna je već u izvještaju o stvaranju, gdje se vidi Božja udaljenost i bliskost istodobno (usporedi božansko-ljudske odnose u prvom i drugom poglavlju Postanka). Štoviše, Stvoritelj je ujedno i Spasitelj (Postanak 3,15). Ova osnovna istina o kojoj učimo na početku Svetog pisma, sadrži važnu pouku o našem odgovoru moćnom i velikom Bogu: ne samo da nas je On stvorio, zajedno s čitavim svemirom, već pristupačan i pun ljubavi — Bog koji je došao u ljudskom tijelu da bude “s nama” (Izaija 7,14).

DRUGI DIO: Komentar

“Poznati Boga”. U hebrejskom pojmu “poznati” sadržana je bračna metafora, što vidimo u izrazu: “Čovjek pozna svoju ženu Evu, a ona zače.” (Postanak 4,1) Poznati Boga u biti se odnosi na bračni, odnosno zavjetni odnos koji imamo s Bogom. Ovaj jezik Saveza (Postanak 17,7.8) odražava se i u jeziku ljubavi iz Pjesme nad pjesmama (2,16). U Novom zavjetu Pavao se osvrće na paradoks poznavanja Boga, objašnjavajući ga time da smo mi poznati Njemu (Galaćanima 4,9).

Bog kao Stvoritelj i Spasitelj. Biblija počinje dvama paralelnim izvještajima o stvaranju u Postanku 1 i 2. Božje ime — Elohim — u

prvom izvještaju (Postanak 1) označava veličanstvo i moć. Ime Elohim je u množini, što izražava snagu i veličanstvenost. To Božje ime budi predodžbu sile i snage. Ime Jahve u drugom izvještaju (Postanak 2) označava bliskost i postojanje. Ovo ime, koje je etimološki povezano s glagolom *hajah* — “biti”, odnosi se na Boga koji postoji za nas: silazi na Zemlju, obraća se ljudima i hodi s njima. On je Bog povijesti, osobni Bog Abrahama, Izaka i Jakova.

Značajan je i odnos između učestalosti spominjanja Boga i spominjanja čovjeka u izvještajima o stvaranju. Dok se ime Elohim pojavljuje 35 puta u prvom izvještaju, Jahve se javlja 11 puta u drugom. U prvom izvještaju Bog govori ljudima samo dvaput i to na uopćen način. Također, u prvom izvještaju ljudi su stvoreni na Božju sliku (Postanak 1,27). U drugom izvještaju Bog stvara čovjeka vlastitim rukama oblikujući prah — tvar od koje je čovjek načinjen — udahnuvši mu dah života (Postanak 2,7). U prvom izvještaju o stvaranju Bog govori ljudima, ali njihov odgovor nije zabilježen. U drugom izvještaju Bog se osobno obraća ljudima, a oni Mu odgovaraju. Kontrast između dvaju paralelnih izvještaja o stvaranju ističe Božju uzvišenost: svemoćni Bog stvaranja, koji je stvorio svemir, istodobno je osobni Bog spasenja, koji stupa u odnos s ljudima.

Bog kojem služimo. Bog je naš Stvoritelj i Spasitelj. Ove dvije objave Boga utječu na naše bogoštovlje. Štoviše, one sadrže važne pouke o razlozima zbog kojih Mu trebamo služiti. Prvi i osnovni razlog jest stvaranje: Bog je stvorio Nebo i Zemlju (Postanak 1 i 2), uključujući i ljudski rod (Postanak 1,26.27; 2,7; Psalam 139,13-16). U Bibliji je bogoslužje odgovor na Božja djela stvaranja: na primjer, bogoslužje Bogu sedmog dana u subotu (Postanak 2,1-3) prvi je ljudski odgovor na Božje stvaranje. Bojati se Boga znači držati Njegove zapovijedi, a zapovijed o suboti jedina se izravno odnosi na stvaranje (Izlazak 20,8-11).

U psalmima je bogoslužje uvijek neposredno povezano sa stvaranjem. Otkrivenje također navodi stvaranje kao glavni razlog za bogoslužje: “Dostojan si, naš Gospodine i naš Bože, da primiš slavu, čast i moć; jer ti si stvorio sve.” (Otkrivenje 4,11)

Drugi razlog za bogoslužje zasniva se na razumijevanju spasenja kao novog stvaranja na kraju vremena. Spominjanje “izvora voda” (Otkrivenje 14,6.7) od strane prvog anđela, osim uobičajenih elemenata stvaranja — neba, zemlje i mora (Izlazak 20,11; Nehemija 9,6) — nosi eshatološko značenje života, a time i nade (usporedi Postanak 16,7; Izlazak 15,27; Psalam 107,35). U Knjizi proroka Ezekielu novi Jeruzalem obiluje izvorima voda (Ezekiel 47,1-12), što podsjeća na Edenski vrt (Postanak 2,10-14; usporedi Joel 3,18; Zaharija 13,1; Psalam 46,4). Isto

tako, u Otkrivenju “rijeka života” označava život (Otkrivenje 22,1.2). Janje koje predstavlja Krista, vodi svoj narod na izvore žive vode (Otkrivenje 7,17; 21,6; 22,17). “Izvori vođeni” tako nose prizvuk budućnosti, ukazujući na konačno otkupljenje, na obnovu Edenskog vrta, s obećanjem o Božjoj prisutnosti među Njegovim narodom (Otkrivenje 22,1-3).

Bog koji skriva (zaklanja) svoje lice. U Knjizi proroka Izaije, Bog koji skriva svoje lice (*hester panim*) važan je motiv. Ali upravo u kontekstu Sluge koji strada ova tema dobiva svoje najdublje i najdirljivije značenje. Slika skrivenog lica u Izaiji 53 ne znači Božju smrt ili našu smrt, niti naše odvajanje od Njega. Naprotiv, to je skrivanje koje spašava i, paradoksalno, obnavlja Božji odnos s grešnim ljudima. Značajno je da se ova osobina Boga suprotstavlja idolima. Idoli se vide, za razliku od Boga koji je sakriven (Izaija 45,15).

Naš redak jasno pokazuje da je za razliku od idola, Bog koji se skriva zapravo pravi Bog — “Spasitelj”. Sljedeći redak naglašava suprotnost između Boga i idola. Odmah nakon što je u Izaiji 45,16 spomenut stid i sramota onih koji prave idole, sedamnaesti redak govori o spasenju Izraela od strane Boga Stvoritelja. Spasenje ne dolazi od idola koje čovjek pravi i vidi, već od Boga kojega čovjek ne pravi i ne vidi. Dakle, spasenje dolazi od Boga koji skriva svoje lice.

“Bog s nama.” Pozadina proročanstva o rođenju Emanuela sadrži nadu usprkos ljudskoj sumnjičavosti. Ahaz se plašio da će izgubiti rat protiv svojih neprijatelja i da će Davidova loza biti prekinuta. Tada ga Bog opominje: “Vjerujte ili se nećete održati.” (Izaija 7,9 — Suvremeni hrvatski prijevod) Ipak, Ahaz ne vjeruje i odbacuje Božju ponudu da od Njega zatraži znak (Izaija 7,12).

Božji odgovor zvuči ironično: zato što izraelski kralj odbija sudjelovati u Božjem planu, “zato” će dijete biti začeto bez njegove pomoći, to jest bez ikakvog ljudskog posredovanja. Zato će “začeti djevica i roditi sina” (Izaija 7,14). Prorok Izaija je kralju najavio rođenje koje je nadnaravno. To Dijete rodit će djevica; Njegovo ime bit će “Emanuel”, što znači “Bog s nama”. Rođenjem Djeteta Bog će biti bliže svojem narodu — što je stvarni dokaz da Bog odgovara i da je prisutan u povijesti, usprkos samom kralju.

Za Ahaza, buduće rođenje Emanuela od djevice bilo je znak da Davidovo prijestolje neće ostati prazno, jamstvo da Davidova loza neće biti prekinuta. Za njega je obećanje o budućem rođenju Emanuela trebalo biti znak nade i utjehe u tadašnjim okolnostima. Za nas danas, obećanje Emanuela koji je došao i koji će se vratiti, treba prožimati i obasjavati

naš sadašnji životni put sve do kraja. Kao što je rekao naš Spasitelj: “Ja sam s vama u sve vrijeme do svršetka svijeta.” (Matej 28,20)

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: Na koje brojne načine možemo spoznati Boga i odgovoriti Mu? Da biste ove teme detaljnije istražili, zamolite dragovoljce da pročitaju sljedeće tekstove. Zatim u razredu razgovarajte o pitanjima koja su navedena.

Pročitajte: Psalam 139,19-24.

1. Pavao kaže da je “on [Bog] vas odabrao” (Galaćanima 4,9). Kako ova činjenica utječe na moj život?

2. Kakav utjecaj ova spoznaja ima na moje misli i na moje brige?

3. Kakav utjecaj spoznaja da me je Bog izabrao ima na moj odnos prema drugim ljudima (Psalam 139,19)?

4. Kako spoznaja da me Bog poznaje utječe na moje odnose s ljudima i moje svakodnevne odluke (Psalam 139,23.24)?

Pročitajte: Otkrivenje 14,7.

1. Kakav je vaš odgovor Bogu koji je sve stvorio?

2. Kako riječ “Stvoritelju” nakon glagola “poklonite se” u Otkrivenju 14,7, utječe na moje bogoštovlje?

3. Je li moguće klanjati se bez “Stvoritelja”? Objasnite.

4. Kao propovjednik ili kao član crkve, zapitajte se: Kako mogu doprinijeti Božjoj prisutnosti u crkvi i u svojem umu?

5. **Aktivnost:** Činjenica da je bogoslužje odgovor na stvaranje, treba utjecati na naše bogoslužje. Bog kojem se klanjamo ujedno je moćni i transcendentni Bog, *Elohim* (Postanak 1,1-2,4), i osobni Bog pun ljubavi, *Jahve* (Postanak 2,4-25). Psalmist nas poziva na bogoslužje upotrebom istog kontrasta: “Služite Jahvi sa strahom, s trepetom se pokorite njemu.” (Psalam 2,11) Pripremite takav program bogoslužja, uključujući i glazbu i propovijed, koji će odražavati taj kontrast iz dvaju izvještaja o stvaranju.

Pročitajte: Daniel 3.

1. Napravite usporednu listu osobina lažnog bogoslužja (Kaldejci) i istinskog bogoslužja (trojica Hebreja).

2. Na koji vas način ova usporedba uči o razlici između istinskog i lažnog bogoslužja?

Pročitajte: Izaija 6,5.

Dok se klanjate Bogu, sjetite se Izajijinih osjećaja. Kako vas Izajijin stav uči o potrebi poniznosti u Božjoj prisutnosti?

Pročitajte: Izlazak 34,6.7.

1. Uočite u ovim redcima mnoge Božje osobine.

2. Kako ste u osobnom hodu s Gospodinom iskusili te osobine (milost, milosrđe, dobrotu, oprost itd.)?

Gordost naspram poniznosti

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: Luka 14,11.

Središte proučavanja: Postanak 11,5; Izaija 14,12-14; Brojevi 12,3; Luka 18,9-14; Psalam 20,7.

Prošlog tjedna suočili smo se s Gospodnjom dijagnozom duhovne bolesti Laodiceje: “Ti tvrdiš: ‘Bogat sam, nagomilao sam bogatstvo; ništa mi ne treba’, a ne znaš da si upravo ti nesretan, i bijedan, i siromašan, i slijep, i gol.” (Otkrivenje 3,17). Prorok Ivan osudio je problem duhovnog ponosa koji je ukorijenjen u usredotočenosti na sebe. Otrežnjujuća je stvarnost da odvojeni od Boga, mi ne možemo ništa učiniti da bismo pobijedili vlastito “ja”. Zato možemo biti zahvalni što je biblijska poruka u potpunosti usmjerena na rješavanje sebičnosti, problema koji se tiče svakoga od nas.

Ovog ćemo tjedna analizirati grijeh ponosa kako bismo razumjeli njegov mehanizam i shvatili opasnost koju on sa sobom nosi. U tu svrhu učinili ćemo tri koraka:

1. Prvo, pratit ćemo oholosti na Nebu u vrijeme kada je Lucifer namjeravao preoteti Božje mjesto (Izaija 14,13).

2. Zatim ćemo se preseliti na Zemlju i istražiti pothvat graditelja Babilonske kule, u vrijeme kada su namjeravali sebi steći ime nastojeći sagraditi kulu koja bi dopirala do Neba (Postanak 11,4).

3. U trećem koraku proučit ćemo nekoliko primjera oholosti usporedo sa suprotnim primjerima poniznosti: faraon i Mojsije; Nabukodonozor i Daniel; farizej i carinik iz Isusove usporedbe (Luka 18,9-14). U ovom trećem dijelu istodobno ćemo razmišljati o oholosti i poniznosti u skladu s naukom biblijske mudrosti (Izreke 11,2; 27,1.2).

DRUGI DIO: Komentar

Luciferova oholost. Ključni tekst o Luciferovoj oholosti nalazi se u Izaiji 14,12-15, u kontekstu Izaijinog proročanstva protiv Babilona (Izaija 14,3-23). Zanimljivo je da jezik proročanstva protiv Babilona/Lucifera u ovom ulomku podsjeća na jezik optužbe protiv crkve u Laodiceji. Oba ukora odnose se na ono što je “[Lucifer/Laodiceja] govorio” (Izaija

14,13; usporedi Otkrivenje 3,17). Kao i u pismu laodicejskoj crkvi, Izaijino proročanstvo protiv Lucifera naglašava perspektivu prvog lica (u ovom slučaju Lucifera), koja se ponavlja pet puta: “Uspet ću se na nebesa.”; “Prijesto ću sebi dići”; “Na zbornoj ću stolovati gori”; “Uzaći ću u visine oblačne”; “Bit ću jednak Višnjemu”. Kao i u pismu laodicejskoj crkvi, Izaijino proročanstvo bilježi neočekivani obrat kada pretkazuje: “A sruši se u Podzemlje, u dubine provalije!” (Izaija 14,15) U oba proročanstva nadahnuti pisci opisuju prizor oholog hvalisanja koje je nedvosmisleno osuđeno.

Uzimajući ovo u obzir, sada se okrećemo izvještaju o Luciferovom padu, punom duhovnih pouka koje ćemo sagledati točku po točku:

Luciferovo ime: Luciferov problem nagoviješten je i u samom njegovom imenu. Lucifer, ime izvedeno iz latinskog *lux ferre* (“nositelj svjetla; svjetlonoša”), prijevod je hebrejskog imena *hejlal* (“svjetlo”), koje podsjeća na obožavanje Boga *halelu-jah*. Kao što i semantika njegovog imena nagovještava, Luciferova duboka želja (ono što je želio u svojem srcu, Izaija 14,13) bila je da bude obožavan.

Njegovo uzdizanje: Da bi bio obožavan, Lucifer se želio uzdići s mjesta na kojem je bio na Božje mjesto, koje je iznad njegovog. Ta želja ponavlja se višeput radi naglašavanja. Ključni glagol koji opisuje njegovo kretanje, *alah* (“uzaći, uzdići se”), upotrijebljen je dvaput — kao prvi i posljednji glagol u nizu radnji: “Uspet ću se na nebesa” (Izaija 14,13) i “Uzaći ću u visine oblačne” (Izaija 14,14). Ovaj uspon odjekuje i u glagolu *arim* (“uspjet ću se”), koji doslovno znači “ponijeti naviše”, a odnosi se na Luciferovo prijestolje. Lucifer je oholo namjeravao svoje prijestolje uzdići “povrh zvijezda Božjih”, to jest iznad najviših zvijezda.

Željeno odredište: Lucifer je ciljao na “goru zbornu”. U paralelnom odlomku u Knjizi proroka Ezekiel (Ezekiel 28,16) spominje se sveta “gora Božja”, mjesto Božjeg hrama gdje se Božji narod okuplja na bogoslužje. Izaija 14,13 pojašnjava da se to mjesto nalazi “na krajnom sjeveru” (superlativ za najviše mjesto, Božje prebivalište, gdje se Bogu klanja na Nebu). Isti izraz koristi se i u Psalmu 48 za označavanje mjesta hrama (Psalam 48,3).

Prava namjera: Odlomak završava razotkrivanjem Luciferove prave namjere: “Bit ću jednak Višnjemu.” (Izaija 14,14) To su njegove posljednje zabilježene riječi u ovom odlomku. Izvještaj otkriva drsku bogohulnost u svoj njezinoj oholosti — postati kao Bog. Zaključak nas upozorava na ishod: oholost koja nastoji preoteti najviše mjesto na Nebu, mjesto samoga Boga, završit će tako što će uzročnika učiniti “nesretnim i bijednim, i siromašnim, i slijepim, i golim” (Otkrivenje 3,17), i baciti ga u “dubine provalije” (Izaija 14,15).

Oholost Babilona. Jezik kojim se opisuje rad graditelja Babilona upućuje na izvještaj o stvaranju, jasno ukazujući na njihovu namjeru da zamijene Stvoritelja i da sebe poistovjete s Njim. Ta se namjera naslućuje već u prethodnom poglavlju, u listi naroda, gdje se Nimrodovo osnivanje Babilona spominje tehničkom riječju Resen (*rešit*, “prvo” ili “početak”, Postanak 10,12), istom onom riječju kojom započinje Božje djelo stvaranja (Postanak 1,1).

Poput Lucifera, i graditelji Babilonske kule željeli su zauzeti Božje mjesto. Božja riječ, *vajomer Elohim* (“i reče Bog”), koja određuje ritam stvaranja, ovdje se koristi za graditelje: *vajomeru* (“i rekoše oni” — Postanak 11,3.4). Božansko stvaranje *vayehi* (“i bi” — Postanak 1,3) sada opisuje dostignuće Babilona *vatehi* (“bile su” — Postanak 11,3). Isti izraz koji se koristi za Božje promišljanje pri stvaranju čovjeka — *naaseh* (“načinimo” — Postanak 1,26), pojavljuje se četiri puta u vezi s graditeljima Babilonske kule: “Hajdemo praviti opeke” (Postanak 11,3); “te ih peći da otvrdnu” (Postanak 11,3); “da sazidamo” (Postanak 11,4) i “da sebi podignemo grad” (Postanak 11,4). Njihova namjera — “pribavimo sebi ime” (Postanak 11,4) — uzurpacija je Božjeg prava, jer jedino Bog može učiniti nečije ime velikim (“ime ću ti uzveličat” — Postanak 12,2) i steći ime sebi (Izaija 63,12.14; Jeremija 32,20).

Graditelji Babilona imali su, dakle, istu ambiciju kao i Lucifer. Poput Lucifera prije njih, i graditelji Babilona željeli su se uzdići na Božje mjesto, do “vrata Božjih” (*Bab-El*). Izvještaj završava ironičnom igrom riječi: *Bab-El* (“vrata Božja”) — ime drskog pothvata — vodi u *balal*, “zbrku” (Postanak 11,9).

Oholi i ponizni. Biblija ne sadrži neki nestvarni prikaz oholosti i poniznosti. Vrline i mane najbolje se razumiju djelovanjem pojedinaca u nekom događaju. Tako Biblija prenosi pouku o oholosti i poniznosti isticanjem kontrasta između poniznih i oholih ljudi kao što su Kajin i Abel; Jakov i Ezav; Josip i njegova braća; faraon i Mojsije; Daniel i Nabukodonozor. U ovoj pouci iznosimo samo kontrast između faraona i Mojsija.

Faraon nasuprot Mojsiju. Na početku Knjige Izlaska, obojica su suočena s Božjom prisutnošću, ali reagiraju različito. Mojsije odgovara Bogu postavljajući Mu dva pitanja. Prvo se odnosi na njega samog: “Tko sam ja?” (Izlazak 3,11) Mojsije se osjeća beznačajnim pred Bogom i nesposobnim da izvrši misiju na koju je pozvan. Drugo pitanje odnosi se na samoga Boga — Mojsije Ga želi upoznati (Izlazak 3,13) kako bi mogao ostvariti odnos s Njim.

Faraon, s druge strane, kada čuje o Bogu, nijeće Njegovo postojanje. Za razliku od Mojsija, on Ga odbija upoznati (Izlazak 5,2). Faraon ne

može priznati postojanje Boga zato što sebe smatra bogom. Zato ne želi čuti za drugog Boga. On preokreće Božju zapovijed da pusti Izraelce da svetkuju subotu (Izlazak 5,6-9) i umjesto toga natovari im na pleća još više posla. Dok je Jahve poznao Mojsija “licem k licu” (Ponovljeni zakon 34,10), faraon se uporno odbijao poniziti pred Njim (Izlazak 10,3). Mojsije je zapamćen kao najponizniji čovjek na Zemlji (Brojevi 12,3), a faraon kao najoholiji (Izlazak 7—10; usporedi Nehemija 9,10).

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja 1: Kako možemo umrijeti sebi? Jednako je važno pitanje: Kako možemo zadržati ponizan duh u službi našem Stvoritelju? Da bismo dublje istražili odgovore na ovu temu, pročitajte sljedeće razmišljanje i razgovarajte u razredu o pitanjima koja slijede:

Za razmišljanje: Gospodin obdaruje svakog od nas duhovnim i prirodnim darovima, kako bi blagoslovio svoju Crkvu. Ovi darovi mogu uključivati pjevanje, propovijedanje, poučavanje, pomaganje, gostoljubivost, evangelizaciju, pripovijedanje itd. Nažalost, vrlo je lako izgubiti iz vida Darovatelja i uzvisiti ljudsko oruđe.

1. Kako možete ostati ponizni dok služite Gospodinu darovima koje vam je On dao da biste Ga proslavljali?

2. Koje su opasnosti oholosti i samouzdanja?

3. Zašto je poniznost toliko važna kada služimo Gospodinu?

4. Razgovarajte o svojim odgovorima na prethodna pitanja u svjetlu Pavlovog priznanja: “Iz dana u dan mrem.” (1. Korinćanima 15,31) Kako prema Pavlu možemo postići ovu “smrt”? Zašto je ova “smrt” ključna za poniznost i uspješnu službu Gospodinu?

Savjet za učitelja 2: Podijelite razred u male skupine i svakoj skupini dodijelite jedan od sljedećih kontrasta oholosti i poniznosti: Kajin i Abel; Abraham i Lot; Jakov i Ezav; Josip i njegova braća; Nabukodonozor i Daniel. Dajte svakoj skupini vremena da istraži suprotnosti i pripremi kratak sažetak svojeg proučavanja. Pozovite ih da podijele svoje misli s razredom.

Kajin nasuprot Abelu (Postanak 4): Usporedite značenje imena Kajin i Abel, njihov izbor žrtve, kao i dijalog između njih.

Abraham nasuprot Lotu (Postanak 13): Razmotrite njihove stavove prigodom biranja zemlje.

Izak nasuprot Jišmaelu (Postanak 18): Usporedite slučajeve smijanja u tom izvještaju. Poslije razmotrite Izakovu spremnost da bude prinesen na žrtvu (Postanak 22).

Jakov nasuprot Ezavu (Postanak 27): Usporedite stavove braće prema prvorođstvu i njihov kasniji susret u Postanku 33.

Josip nasuprot svojoj braći (Postanak 37): Usporedite reakciju Josipove braće na njegove snove s njihovim kasnijim strahom od osвете (Postanak 50).

Nabukodonozor nasuprot Danielu (Daniel 1; 3; 4): Razmislite o Danielovoj poniznosti pred kraljevom zapovijeđu i usporedite je s Nabukodonozorovim pokušajem da sebi prisvoji Božje vrhovništvo (Daniel 3), nasuprot njegovom krajnjem poniženju (Daniel 4).

Uloga Biblije

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: Hebrejima 4,12.

Središte proučavanja: 2. Timoteju 3,15-17; Ivan 17,17; Efežanima 1,13; Psalam 119,11; 1. Korinćanima 2,14.

Glavna uloga Božje riječi jest da nas duhovno hrani kako bi nas održala u životu. Izraelci su naučili ovu važnu duhovnu lekciju kada su u pustinji iskusili tjelesnu glad. Tumačeći Božje čudo mane, Mojsije naglašava sljedeću misao: “Da ti pokaže kako čovjek ne živi samo o kruhu, nego da čovjek živi o svemu što izlazi iz usta Jahvinih.” (Ponovljeni zakon 8,3) Isus je bio fizički izgladnio u pustinji kada je Sotoni izgovorio ovo načelo (Matej 4,4). Istu misao čujemo i u Prvoj Petrovoj poslanici, gdje Petar Božju riječ uspoređuje s mlijekom koje hrani i njeguje gladnu novorođenčad: “Da po njemu uzrastete.” (1. Petrova 2,2; usporedi Hebrejima 5,13) Ovi biblijski primjeri podsjećaju nas na važan uvjet koji moramo ispuniti da bismo primili duhovnu hranu iz Božje riječi. Mi Božjoj riječi moramo pristupiti s osjećajem potrebe. Moramo joj prići gladni i žedni; u suprotnom, nećemo shvatiti koliko je duhovna hrana životno nužna. Također, vjerojatno nećemo ni uživati u njoj niti imati koristi od nje.

U ovom proučavanju pokušat ćemo razumjeti dvije ključne istine o duhovnoj hrani: (1) zašto i (2) kako proces hranjenja Božjom riječju održava naš život. Osnova našeg proučavanja bit će 2. Timoteju 3,14-17, temeljni odlomak iz ove Pavlove poslanice. Prvo pitanje “zašto?” omogućit će nam da iz biblijske perspektive ispitamo posebne osobine i djelovanje koji čine da 2. Timoteju bude tako snažna i životno preobražavajuća. Drugo pitanje “kako?” ponudit će nam metode za čitanje Svetog pisma. Takvi pristupi omogućit će da se čudo hranjenja Božjom riječju dogodi i u našem životu.

DRUGI DIO: Komentar

“Zašto?” Zašto Sveto pismo ima moć da održava život? Pavao daje dva odgovora na ovo pitanje. Prvi odgovor odnosi se na njegov uzvišeni pogled na Sveto pismo, kao i narav, odnosno sveto podrijetlo Svetog pisma. Drugi odgovor odnosi se na učinak Svetog pisma, to jest na

preobražavajuću moć svetih spisa u životu Pavlovog čitatelja Timoteja (1. Timoteju 3,15), kojega Pavao naziva i “čovjekom Božjim” (1. Timoteju 6,11).

1. Značajke Svetoga pisma. Spisi koji su činili Bibliju od početka su prepoznati kao “sveti”. Izraz “Sveto pismo” (grč. *hiera gramata*), kojim se koristi Pavao, pojavljuje se samo ovdje u Novom zavjetu. Ovaj izraz upućuje na naziv *Tora še-bikhtav* (“pisani Zakon”) kojim su se u drevnom judaizmu označavali spisi koji su smatrani nadahnutim, za razliku od *Tora še-beal pe* (“usmeni zakoni”), koji se nisu smatrali nadahnutim. Ovdje Pavao misli na Stari zavjet — naziv koji će neki kršćani mnogo kasnije početi koristiti u pogrđnom smislu, kako bi ukazali na niži (ili čak nevažeci) stupanj nadahnuća.

Takozvani Stari zavjet za Pavla je bio jedino Sveto pismo. U to vrijeme Novi zavjet nije postojao i nije još bio dio pouke koju je Timotej primao. Razlog zbog kojega se ti spisi nazivaju “svetima” jest u tome što se smatraju *teopneustos* — “nahnutima”, doslovno: “Bogom nahnutim”, u pasivnom obliku, što podrazumijeva da je Bog njihov stvarni izvor. Isti glagol koristi se za opis stvaranja čovjeka, kada mu je Bog “u nosnice udahnuo dah života” (Postanak 2,7). Iz ovog uzvišenog pogleda na Sveto pismo Pavao izvodi ne samo pouke o utjecaju koji Sveto pismo vrši na nas, nego i o načinu na koji mu treba pristupati.

2. Djelovanje Svetoga pisma. Paralela između nahnuti Sveta pisma i stvaranja čovjeka nije slučajna. Ona pokazuje da je Božja riječ život. Stoga ona donosi život onome tko je prima, baš kao što je Adam primio život od svojeg Stvoritelja. Pavao piše: “Jer od djetinjstva poznaješ sveta Pisma koja te mogu učiniti mudrim za spasenje po vjeri u Krista Isusa.” (2. Timoteju 3,15) On pritom ne misli da se to događa mehanički, da onaj tko primi Sveto pismo odmah i čudesno postaje obdaren mudrošću. On nas podsjeća da mudrost o kojoj govori dolazi po vjeri u Isusa Krista. Potom, u sljedećem retku, Pavao objašnjava da ta mudrost ima četiri posebne uloge u životu svakog vjernika:

• **Prva uloga** Svetog pisma je poučavanje. Ono nas vodi k otkrivanju i razumijevanju istine.

• **Druga uloga** je “karanje” — ono nas suočava s pogreškama koje smo učinili ne samo u nauku, nego i u osobnom životu.

• **Treća uloga** Svetog pisma je “popravljanje”. Nije dovoljno da shvatimo svoje pogreške; moramo znati i kako ih ispraviti i utvrditi ispravan smjer kretanja.

• **Četvrta i posljednja uloga** Svetog pisma je “odgajanje u pravdnosti”. Ono nas na kraju vodi k pokajanju i poslušnosti preko Duha Svetoga.

Pavao zatim zaključuje da je krajnji cilj Svetog pisma oblikovanje potpunog čovjeka. Svoj zaključak on daje u praktičnom obliku — pozivom na djelovanje. Tako Sveto pismo osposobljava čovjeka “za svako djelo ljubavi” (2. Timoteju 3,17).

Pristup Svetom pismu. Na koji način Sveto pismo postiže ove iznimne učinke vodeći nas od onoga što jesmo do života u pravедnosti sa svim “djelima ljubavi” koja iz toga proizlaze? Da bismo odgovorili na to pitanje, iz Pavlovih savjeta Timoteju možemo izvući četiri načela, odnosno pouke, o pristupu Svetom pismu:

1. Sve pismo. Prvo i osnovno načelo u pristupu biblijskim tekstovima jest činjenica da njihova “sveta” i nadahnuta narav obuhvaća cjelokupno Sveto pismo. Pavao naglašava da je “sve Pismo Bogom nadahnuto” (2. Timoteju 3,16 — Šarić). Ovo načelo znači da se Biblija mora proučavati kao cjelina u traganju za Božjom objavom. Pavlova izjava potiče nas da čitamo Sveto pismo s povjerenjem da će nas Sveti spisi voditi k božanskoj istini i praktičnim savjetima za život. Nijedna knjiga ili odlomak ne smiju imati prednost nad drugima; svi dijelovi Svetog pisma zaslužuju jednaku pozornost. Pavao ovdje predlaže pristup koji se u suvremenom proučavanju Biblije naziva “kanonskim pristupom”. Dakle, određeni tekst treba tumačiti u svjetlu drugih biblijskih odlomaka koji se na njega odnose ili ga spominju (tzv. intertekstualno načelo — pravilo intertekstualne povezanosti).

2. Učiti i znati. Pavao cijeni trud u učenju i spoznavanju (2. Timoteju 3,14.15). Zbog toga nepoznavanje Svetog pisma ili površno čitanje Biblije može ozbiljno utjecati ne samo na naš sadašnji život, nego i na naše vječno spasenje. U tim okvirima Pavlov poziv na učenje i poznavanje znači da trebamo posvetiti posebnu pozornost biblijskom tekstu koji proučavamo. Ellen G. White nas podsjeća: “Važnost stjecanja temeljitog znanja o Svetom pismu ne može se dovoljno naglasiti. ‘Od Boga nadahnuto’, ‘koja te mogu učiniti mudrim za spasenje’, ‘da čovjek Božji bude savršen — opremljen za svako djelo ljubavi’ jest Knjiga nad knjigama koja zaslužuje naše najdublje poštovanje i pažnju. Mi ne smijemo biti zadovoljni površnim znanjem, već moramo nastojati spoznati puno značenje Riječi istine i napajati se duhom svetih objava.” (*Advent Review and Sabbath Herald*, 9. listopada 1883.)

3. Vjernost. Pavlova opomena Timoteju da “ostane” u onome što je naučio (2. Timoteju 3,14) podsjeća na Isusov poziv da “ostanemo” u Njegovoj Riječi (Ivan 8,31). U oba retka koristi se isti grčki glagol *meno* — “ostati”. Nije dovoljno jednom naučiti biblijsku istinu; trebamo je stalno obnavljati. Jedna hebrejska poslovice glasi: “Onaj tko nauči pouku

a ne ponovi je, sličan je rataru koji sije a ne žanje.” Za Timoteja, a i za mnoge kršćane, ovo učenje nije jednokratani događaj — ono počinje “od djetinjstva” (2. Timoteju 3,15) i traje čitav život. Pavlov poziv da ostanemo u Riječi ne znači samo pamćenje apstraktnih istina i doktrina niti privremeno sentimentalno prisjećanje. On poziva Timoteja da neprekidno živi u Riječi i da je primjenjuje u životu. Jakov slično razmišlja kada govori o vezi između vjere i djela (Jakov 2,14-26).

4. Utjecaj učitelja. Do božanske istine ne možemo doći sami. Budući da je istina otkrivenje koje nam je Bog dao, potrebna su nam i ljudska svjedočanstva onih koji su tu objavu prihvatili kao istinitu. Zato su nam potrebni učitelji. Od samog početka povijesti Izraela, Bog je pozivao svoj narod da uči svoju djecu (Ponovljeni zakon 6,7). Pavao se poziva na ovo načelo kada Timoteju piše o onima “od kojih” je učio (2. Timoteju 3,14). Tu on posebno misli na Timotejevu majku Euniku i njegovu baku Loidu, ali i na sebe, kao jednog od “mnogih svjedoka” kršćanske zajednice (2. Timoteju 2,2). Pavlov poziv, dakle, ne odnosi se samo na učenike ili djecu koja su dužna svojim roditeljima i učiteljima, već i na same roditelje i učitelje, koji imaju odgovornost da prenesu ono što su naučili.

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: Kako možemo uspješno primijeniti Sveto pismo u svojem životu? Sljedeće aktivnosti trebaju nam u tome pomoći. Zamolite jednog dragovoljca da pročita dio u nastavku pod naslovom “Za razmišljanje”. Zatim ohrabrite članove razreda da tijekom tjedna primijene jednu ili više predloženih aktivnosti, a da zatim sljedeće subote ispričaju svoje iskustvo. Neka posebno objasne kako je ta aktivnost produbila njihovo razumijevanje Svetog pisma i njihov odnos s Gospodinom.

Za razmišljanje: Postoji mogućnost da pogrešno shvatimo kako primijeniti Sveto pismo u životu. Primjena Svetog pisma ne znači da ga smijemo prilagodavati svojim sklonostima. Naprotiv, primijeniti Sveto pismo u životu znači uskladiti svoj život s njegovim naukom.

Aktivnost 1: Svakodnevno razmišljanje — Svakog jutra tijekom tjedna pročitajte kratak tekst (jedan redak ili biblijski odlomak) na svojem jutarnjem bogoslužju. Istražite što taj tekst znači u kontekstu u kojem je napisan. Budite kreativni. Sa svakim čitanjem tražite nove spoznaje i pouke.

Aktivnost 2: Naučite redak napamet — Svakog mjeseca izaberite jedan biblijski redak iz tekstova o kojima ste razmišljali i ponavljajte ga svakog jutra dok ga ne zapamtite.

Aktivnost 3: Poučavajte — Najbolji način učenja jest da iznesemo drugima ono što smo otkrili. Podijelite sa svojim bračnim drugom ili prijateljem ono što ste naučili iz Svetog pisma. Pronadite nekoga s kim možete razgovarati o svojem novostečenom znanju i uvidima iz Biblije.

Aktivnost 4: Poslušajte — Nije dovoljno znati redak napamet. Najvažnije je primijeniti ga u svojem životu i poslušati njegov savjet. Isus je rekao: “Kad to znate, blago vama ako to i činite!” (Ivan 13,17) Dok čitate i proučavate Riječ, molite se Duhu Svetome da vam podari mudrost kako da istinu primijenite u praktičnom životu.

Kako proučavati Bibliju

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekstovi: Izaija 55,11; Psalam 119,105.

Središte proučavanja: Psalam 119.

U svojoj molitvi psalmist uspoređuje Božju riječ sa svjetiljkom koja osvjetljava njegove stope (Psalam 119,105). Psalam 119 počinje blagoslovima koji se daju bezazlenima, onima koji hode u Zakonu Gospodnjem i čuvaju Njegova otkrivenja (Psalam 119,1-3). Psalam završava slikom onoga koji hoda, ali ovoga puta onoga koji je zalutao i moli Boga da ga pronađe (Psalam 119,176).

U ovoj pouci slijedit ćemo psalmista u njegovom traganju za dubljim razumijevanjem Božje riječi. Naše putovanje nastavak je prošlotjedne pouke u kojoj smo razmatrali važnost proučavanja Svetog pisma.

Kako budemo napredovali na ovom putu, razmišljat ćemo o načelima ispravnog pristupa Svetom pismu. Slika svjetiljke koja osvjetljava mračan put noću ukazuje na spor, oprezan hod u kojem ne vidimo mnogo dalje od samog koraka koji činimo. Takav hod zahtijeva vrijeme, jer je to napredovanje korak po korak. Istodobno, takav hod je i izazov jer u sebi sadrži element nepoznatog: mi ne znamo točno kamo ćemo stići niti do kakvih će nas uzvišenih visina naše putovanje odvesti.

Da bismo izvukli najviše od proučavanja, svaki tekst koji razmatramo trebamo čitati iskreno, bez unaprijed utvrđenih pretpostavki i pristranosti. Moramo čitati otvorenog uma; i ako nastavimo sa slikom hoda, moramo iskoračiti u vjeri i krenuti tamo kamo nas Duh može odvesti. Iskreno čitanje biblijskog teksta pomoći će nam da čujemo i prihvatimo Božji glas koji nam govori iz Njegove Riječi. Na taj ćemo način doživjeti Sveto pismo kao nešto značajno, predivno, nadahnuto, privlačno i moralno.

DRUGI DIO: Komentar

Uvod. U komentaru koji slijedi predlaže nam se šest načela čitanja Svetog pisma. Prva tri (1-3) govore o važnosti samog teksta. Posljednja tri (4-6) odnose se na čitateljev odgovor.

Dio 1: Važnost teksta

Značenje teksta. Mogli bismo reći da kroz čitav Psalam 119 psalmist samo dvaput spominje razmišljanje o Božjoj riječi (Psalam 119,15.48): “cio dan” (Psalam 119,97) i cijelu noć: “Oči moje straže noćne pretječu da razmišljam o besjedi tvojoj.” (Psalam 119,148) To znači da psalmist neprestano razmišlja o Svetom pismu, jer u tome uživa (Psalam 119,44. 47). Ljubav prema Božjoj riječi pokreće psalmista na proučavanje (Psalam 119,97.113,127). I doista, Božje svete riječi su poput ljubavnog pisma koje treba čitati stalno iznova, a to psalmista nadahnjuje da traga za najdubljim mislima i porukama.

Psalmist se zapravo služi metodom koju suvremeni stručnjaci nazivaju “pažljivo čitanje” (*close reading*). Ova metoda podrazumijeva brižljivo čitanje teksta, riječ po riječ, polazeći od pretpostavke da su sve riječi, sve rečenične strukture i svi gramatički oblici bitni. U takvom pristupu biblijskom tekstu, tekst se čita višeput. Takvo čitanje je uvijek značajno i ugodno, baš kao što svjedoči psalmist (Psalam 119,14.111). Ovakav pristup omogućuje da se u tekstu uvijek pronađu nova bogatstva.

Ljepota teksta. Prije nego što postane razumljiv, u biblijskom tekstu uočavamo ljepotu. Njegova muzikalnost i slikovitost često se doživljavaju i prije nego što ga razum u potpunosti shvati. Zato je prvi zadatak čitatelja obratiti pozornost na pjesnički izraz. Književna struktura koja oblikuje čitav odlomak usmjerava čitatelja u razumijevanju, pomažući mu da shvati opću namjeru biblijskog pisca. Paralelizmi i jezični oblici, koji povezuju riječi i rečenice, pomažu nam da bolje shvatimo njihovo značenje.

A. Sastavni dijelovi ljepote. Psalam 119 napisan je u akrostihu. On ima 22 strofe, po jednu za svako slovo hebrejskog alfabeta. Svaka strofa sadrži osam redaka, što daje ukupno 176 redaka. Ovo književno sredstvo treba nas poučiti savršenstvu Božje riječi koja se spominje u cijelom psalmu.

U strofi posvećenoj slovu NUN (Psalam 119,105-112), svaki redak govori o Božjem zakonu upotrebom različitih izraza: “tvoja riječ” (Psalam 119,105.107), “tvoji sudovi” (Psalam 119,108), “tvoj Zakon” (Psalam 119,109), “tvoje naredbe” (Psalam 119,110), “svjedočanstva tvoja” (Psalam 119,111) i “tvoje naredbe” (Psalam 119,112). Ovo pjesničko sredstvo upućuje na raznovrsne aspekte Božjeg zakona, čime se naglašava njegovo savršenstvo.

Biblijski tekst. Ovdje ćemo se usredotočiti samo na književni kontekst strofe NUN (Psalam 119,105-112). Strofi NUN prethodi strofa MEM (Psalam 119,97-104), a slijedi strofa SAMEK (Psalam 119,113-120). Glavna tema strofe MEM jest ljubav prema Zakonu, ispravnom putu kojem ga je

Bog naučio (Psalam 119,102), nasuprot mržnji prema lažnom putu (Psalam 119,101.104). Ista misao ponavlja se u strofi SAMEK, koja se nadozvuje na iste motive već videne u strofi MEM (Psalam 119,113.119). Strofu NUN, dakle, treba analizirati u svjetlu tog konteksta.

Razmatranje konteksta strofe NUN obuhvaća i širi okvir Svetog pisma (međutekstualna povezanost), kao i neposredni okvir samog Psalma 119 (unutarktekstualna povezanost), gdje god se mogu pronaći aluzije. Takav pristup biblijskom tekstu podupire i Ellen G. White kada kaže: “Biblija je sama sebi tumač. Pismo treba uspoređivati s Pismom. Učenik treba promatrati Riječ u cjelini i prepoznati odnose između njezinih dijelova.” (*Counsels to Parents, Teachers and Students*, str. 462) “Pismo tumači Pismo, jedan odlomak ključ je za druge odlomke.” (*Evangelism*, str. 581)

Dio 2: Čitateljev odgovor

Nadahnuti tekst. Biblijski tekst razlikuje se od svih drugih književnih djela. To je zato što je Sveto pismo “Bogom nadahnuo”. Zato se moramo koristiti duhovnim pristupom u proučavanju (1. Korinćanima 2,13.14). Kao proučavatelji Svetog pisma, mi mu moramo prilaziti s molitvom i stalnim preispitivanjem, kako bismo bili sigurni da smo vođeni odozgo, a ne svojim vlastitim sklonostima i pristranostima.

Budući da nismo proroci, ne trebamo očekivati da će nam značenje teksta biti otkriveno u snu ili videnju. Ali za razumijevanje teksta trebamo se moliti Bogu koji je nadahnuo te spise. Bog će tada poslati svojeg Duha da nas vodi dok marljivo i iskreno tragamo za smislom. Često božanski odgovor na našu molitvu za razumijevanje može stići neočekivano, na načine koje nismo očekivali ili možda čak ni željeli (vidi odgovor proroka Jeremije lažnom proroku Ananiji — Jeremija 28).

Još jedan važan način suradnje s Božjim Duhom u proučavanju teksta jest da se savjetujemo s braćom i sestrama u vjeri. Takvo “zajedničko” čitanje ispituje našu poniznost; razmjena misli omogućava Božjem Duhu da “puše gdje god hoće” (Ivan 3,8), obogaćujući i proširujući naša gledišta.

Tekst koji poziva na djelovanje. Dok čitate i proučavate biblijski tekst, primijenite ga na svoj sadašnji život. Čitajte ga kao da vam se obraća osobno i neposredno (jer upravo to i čini).

Također, razmišljajte o tome kako Božja riječ može osvjetliti razne putove u vašem životu: vaš posao, vaše probleme, vaše odnose u obitelji, s prijateljima i suradnicima. Obvezite se da ćete vršiti Božje zapovijedi (Psalam 119,106). Molite se da vam Bog pomogne da primite i razumijete Njegov nauk (Psalam 119,108). Ostanite vjerni Božjem zakonu (Psalam

119,109.110). Radujte se Božjim zapovijedima dok ih ispunjavate. Ne izvršavajte zapovijedi samo formalno; neka vaša poslušnost izvire iz srca (Psalam 119,111). Povežite čitav svoj život s vječnošću dok vršite i ispunjavate svaku zapovijed (Psalam 119,112).

Moralni tekst. Nadahnute Božje riječi djeluju poput eksploziva. Naime, Sveto pismo sadrži učenja koja mogu izazvati otpor ili negativne reakcije u ljudskom srcu, jer traže da se odrećemo svojih idola ili dugo njegovanih zabluda. Zato se ovim istinama mora pristupati pažljivo, mudro i s ljubavlju u ophođenju s drugima.

Nažalost, Božja riječ često se koristi da bi se ljudi zlostavljali i ranjavali umjesto da se spase i podignu. Lista tih zloupotreba duga je i bolna. Mnogi zločini počinjeni su u ime Biblije, a to je tragično. Proročanstvo ukazuje da će ih biti još (vidi Otkrivenje 13; 14). Tako je Biblija, umjesto da bude riječ utjehe i radosna vijest o spasenju, korištena kao izgovor za osuđivanje, omalovažavanje i nanošenje štete.

Zbog toga je nužna poniznost i poučljivo srce dok čitamo Sveto pismo, kako ne bismo božanske riječi života pretvorili u riječi smrti. Tako kada čitamo kiticu NUN iz Psalma 119, u njoj moramo vidjeti i moral. Božja riječ kao svjetlo (Psalam 119,105) treba oblikovati i zauzdati naše riječi i postupke prema drugima. Riječ "pravedan" (*tsedek*) označava moralno ponašanje. Stoga se cijeli Psalam 119 može shvatiti kao poziv na moralnu osjetljivost i odgovornost, ne samo u životu, nego i u našem čitanju Svetoga pisma.

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: Sljedeće aktivnosti namijenjene su razvijanju vještina proučavanja Biblije kod vaših učenika i doživljaju zadovoljstva u čitanju Svetog pisma. Aktivnosti 3-5 mogu se obavljati izvan sata. Dodijelite jednu ili više ovih aktivnosti članovima razreda za idući tjedan i zamolite ih da se pripreme da sljedeće subote iznesu rezultate svojeg istraživanja.

Aktivnost 1 (na satu) — Odaberite strofu iz Psalma 119:

1. Primijenite šest načela proučavanja Biblije na strofu po svojem izboru iz Psalma 119 (osim strofe NUN, Psalam 119,105-112, koju smo upravo obradili).

2. Podijelite razred u male skupine. Pozovite svaku skupinu da izabere jednu strofu i na njoj primijeni šest načela proučavanja.

3. Nakon desetak minuta zamolite svaku skupinu da iznese i objasni svoja zapažanja.

Aktivnost 2 (na satu) — Izazov proučavanja Biblije:

1. Razgovarajte s razredom o važnosti, značenju i teškoćama proučavanja Biblije.

2. Zašto bih trebao proučavati Bibliju? Je li proučavanje Biblije doista nužno? Objasnite.

3. Osvrnite se na argumente koji se protive proučavanju Biblije.

4. Pronađite biblijske tekstove koji sami pozivaju na proučavanje Svetoga pisma.

5. Pronađite u Starom zavjetu (vidi tzv. Mudrosne knjige — Psalmi; Izreke; Propovjednik; Pjesma nad pjesmama) i u Novom zavjetu (vidi Isusovu metodu) materijale i smjernice za proučavanje Biblije.

Aktivnost 3 — Prilagođavanje:

1. Pitajte svoje učenike kako bi prilagodili načela proučavanja Biblije iz ove pouke različitim ljudima izvan razreda subotnje škole.

2. Kako biste predstavili proučavanje Biblije intelektualcima (akademskim građanima), ateističko-sekularnim osobama, muslimanima, Židovima, siromašnima i bogatima?

Aktivnost 4 — Ilustracije:

1. Pozovite svoje učenike da pronađu izvanbiblijske primjere koji osvjetljavaju pouke i učenja izabranog teksta za proučavanje (na primjer životopisi, duhovite zgođe, osobna iskustva itd.).

Aktivnost 5 (samo za učitelje) — Tehnička sredstva:

1. Istražite dodatna sredstva i pomagala za proučavanje Biblije.

2. Predstavite svojem razredu listu tih izvora za proučavanje Biblije, kao što su udžbenici i video-građa.

Ratnici molitve

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: Psalam 116,1.2.

Središte proučavanja: Daniel 2,20-23; Daniel 6,10,11.

Mi se molimo jer znamo da Bog čuje naš glas i da će odgovoriti na naše molitve (Psalam 116,1. 2). Naše molitve su, dakle, u biti odgovor Bogu koji je prvi poduzeo inicijativu da nas vrati k sebi. Koliko je onda važno što se bogoslužje u Psalmima, koja sadrži molitve staroga Izraela, opisuje kao odgovor Bogu Stvoritelju, Darovatelju života (Psalam 95,1-6; 100,1-3)! Molitva održava naš duhovni život. Ellen G. White kaže: "Molitva je disanje duše." ("Molitva", str. 12)

Da bismo bolje razumjeli značenje i ulogu molitve, izabrali smo dva primjera molitve iz Knjige proroka Daniela, u kojoj molitva ima važnu ulogu. Ta dva primjera molitve, koja posebno oslikavaju Daniela, nalaze se u drugom i šestom poglavlju Knjige proroka Daniela.

U drugom poglavlju Daniel i njegova tri prijatelja usrdno mole Gospodina da im otkrije značenje kraljevog proročkog sna koji se odnosi na budućnost svijeta (Daniel 2,20-23). Danielova naknadna molitva zahvalnosti Bogu za Njegov milostivi odgovor iznesena je u obliku pjesme.

U šestom poglavlju Daniel, koji je služio kao najviši namjesnik u perzijskom kraljevstvu, usrdno se moli i zahvaljuje Bogu, iako time dovodi u opasnost vlastiti život (Daniel 6,10.11). Ova molitva nije zapisana u knjizi, ali je cijelo poglavlje smješta u kontekst Danielove borbe na kraljevom dvoru.

DRUGI DIO: Komentar

Apokaliptična molitva (Daniel 2,20-23). Ova skromna molitva zahvalnosti prva je zabilježena molitva u Danielu. Molitva je potaknuta vanjskim događajem. Babilonski kralj imao je snove zbog kojih nije mogao spavati. Još gore, nije se mogao sjetiti sadržaja svojih snova. Nijedan od njegovih mudraca nije mogao odgovoriti na kraljev zahtjev da mu otkrije san i da ga protumači. U tom trenutku Nabukodonozor shvaća da su kaldejski mudraci samo gomila prevaranata i šarlatana. Kralj se razbjesnio i odlučio pogubiti sve mudrace u Babilonu (Daniel 2,14),

uključujući i Daniela i njegova tri prijatelja, koji na tu prijetnju odgovaraju molitvom. Iako njihove usrdne molitve nisu zapisane, biblijski tekst nam govori da je Daniel pozvao svoja tri prijatelja “da mole milosrđe u Boga Nebeskoga radi te tajne” (Daniel 2,18). Kao odgovor na njihovu molitvu, Bog otkriva Danielu san i njegovo tumačenje u noćnom viđenju (Daniel 2,19). Nakon toga Daniel blagoslivlja Boga nebeskoga u predivnoj molitvi zahvalnosti. Ove molitve usrdnog vapaja i zahvalnosti imaju nekoliko karakterističnih obilježja:

A. Jedinstvenost. Molitva Daniela i njegovih prijatelja posebna je i jedinstvena, odgovor na neočekivani događaj koji im prijete sigurnom smrću. Ova prva molitva u Danielu odnosi se na “tajnu” koju nitko ne može otkriti, tajnu čije će otkrivanje spasiti živote Daniela i njegovih prijatelja (Daniel 2,18). Zato se oni ne mole jednostavno iz navike, niti zato što je molitva prirodan izraz njihove kulture. Budući da je njihova molitva jedinstvena i vezana za njihovu posebnu situaciju i iskustvo, ona je iskrena i od srca.

B. Susret. Molitva Daniela i njegovih prijatelja nije neko mistično iskustvo, trenutak duhovne meditacije u nadi da će proizvesti opuštanje i mir. Daniel se želi susresti s Nekim kojega ne može ni kontrolirati ni predvidjeti, s Nekim izvan njega samog — “Bogom Nebeskim” (Daniel 2,18). Taj Bog je pravi Bog upravo zato što se skriva. Kao što Izaija priznaje: “Doista ti si Bog skriveni.” (Izaija 45,15) Budući da Bog skriva svoje lice (za razliku od idola), Daniel ne misli da će njegov vapaj automatski biti uslišan. Zato Mu oni prilaze ponizno tražeći od Njega milost. Njihova molitva je usrdna, kao i molitva uporne udovice iz Isusove usporredbe (Luka 18,1-8). Njihova upornost podsjeća na Jakovljevu molitvu kada se borio s Bogom: “Neću te pustiti dok me ne blagosloviš.” (Postanak 32,26)

C. Dvosmjerno kretanje. Iako ljudska molitva uznosi dušu Bogu, proces Božjeg odgovora podrazumijeva Njegovo spuštanje k nama. U tome leži glavna razlika između molitve Daniela i njegovih prijatelja i molitava Kaldejaca, čija se religija svodila na magiju. Kod njih se cijeli proces odvijao na zemlji, u okviru njihovih sposobnosti i magijskih formula. Pristup božanskoj sferi bio je nemoguć jer njihovi bogovi “ne borave među smrtnicima” (Daniel 2,11).

Nasuprot tome, za Daniela Bog nebeski dolazi i otkriva “tajne” sna (Daniel 2,28). Ako Bog odgovara na naše molitve, to nije zbog naših zasluga niti zbog ljepote naše molitve. Božji odgovor ovisi isključivo o Njemu i Njegovim zaslugama. Ovaj pojam potpune ovisnosti o Božjim zaslugama sadržan je u levitskim žrtvama koje upućuju na pojam žrtve. Zato nas je Isus, ispunjenje levitske žrtve, pozvao da se molimo Ocu u

Njegovo ime (Ivan 16,23).

D. Zahvalnost. Pošto je Bog uslišao Danielovu molitvu, zahvaljivanje Bogu bilo je važan dio njegove molitve (Daniel 2.20-23). Daniel blagoslivlja Boga jer mu je dao “mudrost i silu”, koje zapravo pripadaju Njemu (Daniel 2,20). Tako on priznaje svoju ovisnost o Bogu. I što je još važnije, Daniel prepoznaje Božje milosrđe. Ono što mi primamo od Boga, On nam daruje besplatno, to je dar Njegove milosti koja nema nikakve veze s našom mudrošću (Daniel 2,30).

E. Proroštvo. Iako Božji odgovor na Danielovu molitvu spašava njegov život i živote drugih mudraca, važno je buduće spasenje svijeta i spasenje samoga kralja. Daniel blagoslivlja Boga ne samo zbog očuvanja vlastitog života, već još više zbog Božje prisutnosti u povijesti i Njegovog upravljanja svjetskim događajima. On zahvaljuje Bogu na Njegovoj sili da mijenja vremena, da uklanja kraljeve i uspostavlja svoje vječno kraljevstvo (Daniel 2,44). Isusova molitva na Gori blaženstava usredotočena je na istu nadu: “Dođi kraljevstvo tvoje!” (Matej 6,10)

Molitva mudrosti (Daniel 6,10.11). U šestom poglavlju Daniela, Danielova molitva ne ovisi o događaju, već se odvija usprkos njima. Iako je znao za potpisivanje uredbе kojom se zabranjuje upućivanje molitava bilo kojem bogu ili čovjeku osim kralju, Daniel se nastavio moliti (Daniel 6,10). Takva molitva dio je životne svakodnevice. Ta molitva ima nekoliko prepoznatljivih obilježja, kao što su:

Skrovitost. Daniel odlazi u svoju gornju sobu da se moli. Isus je savjetovao: “A ti kad moliš, uđi u svoju sobu, zatvori vrata te se pomoli Ocu svom.” (Matej 6,6) Danielova molitva je skrovnita i osobna, molitva “u tajnosti” (Matej 6,6), koju ne čuje nitko osim Boga. Ako se molimo s namjerom da nas drugi čuju i hvale, takva molitva postaje javni nastup ili parada riječi i oholosti. Još gore, ona postaje prilika za hvalisanje umjesto mjesta susreta s Gospodinom. Takva molitva možda može izvršiti snažan dojam na ljude, ali ona nikada ne dopire do Boga.

Utočište. Daniel se moli u sobi koju je izdvojio za taj duhovni trenutak. Ta gornja soba bila je na krovu, daleko od ljudske vreve i buke. Molitva je, dakle, povezana s mjestom odvojenim od svakodnevnih životnih briga, mjestom gdje se ostavljaju sve brige i ometanja. To je utočište koje nas štiti od ometanja, tihi prostor daleko od kaosa ovoga svijeta.

Redovitost. Daniel je upućivao molitve triput dnevno, obilježavajući ritam dana: ujutro, kada se spremao za posao; u podne, usred rada; i uvečer, nakon završetka posla i prije nego što bi se pripremio za san. Tako je u svojoj molitvenom životu uveo disciplinu i naviku. Ovaj primjer

pokazuje nam koliko je važno uključiti molitvu u ritam života. Molitva ne smije ovisiti o raspoloženju ili emocijama — ona mora biti dio naših svakidašnjih aktivnosti poput jela, obavljanja poslova ili drugih redovnih obveza.

Poniznost. Iako Biblija spominje različite tjelesne položaje pri molitvi (stajanje s ispruženim rukama, pognuta glava itd.), najčešći i najomiljeniji je klečanje koje odražava poniznost. Pokloniti se pred Gospodinom znači priznati vlastitu ograničenost i nedostojnost, kao i iskazati poštovanje i posvećenost službi Bogu.

Nada. Danielovo upućivanje molitava triput dnevno poklapalo se s rasporedom žrtava u jeruzalemskom hramu (1. Ljetopisa 23,30.31). Daniel se u Babilonu molio okrenut prema zapadu, to jest prema jeruzalemskom hramu. Tijekom molitve posvećenja hrama, Salomon je naglasio važnost molitve u vrijeme izgnanstva, kada Izraelci nisu imali pristup hramu (1. o kraljevima 8,47-49). Ova povezanost izgnaničke molitve s jeruzalemskim hramom bila je i gesta nade, koja je izražavala čežnju izgnanika da se vrati u Jeruzalem na Zemlji, ali i da jednom zauvijek prebiva u novom Jeruzalemu na Nebu.

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: Provedite s članovima svojeg razreda sljedeće aktivnosti koje će im pomoći da obogate svoj molitveni život. Ohrabrite članove da tijekom sljedećeg tjedna usvoje ove stavove i navike u svojem molitvenom životu. Zamolite ih da sljedeće subote svima ispričaju kako su im ove aktivnosti učvrstile vjeru i približile ih Isusu.

Aktivnost 1 — Jedinствена molitva: Navika da se molimo uvijek na isti način, poput molitve za hranu, može postati mehanička do te mjere da ponekad i zaboravimo da smo se molili!

1. Postavite sebi izazov da izgovorite jedinstvenu molitvu u vrijeme obroka kada tražite Božji blagoslov.

2. Kao alternativa, pročitajte molitvu iz Psalama umjesto vaše uobičajene molitve za obrok.

Aktivnost 2 — Molitva zahvalnosti:

1. Kada zahvaljujete Bogu, izbjegavajte općenite izraze. Osvrnite se konkretno na razlog svoje zahvalnosti.

2. Svakog jutra kada se probudite, zahvalite Bogu što ste živi jer vas je izbavio iz duhovne smrti.

3. Svake večeri prije spavanja zahvalite Mu za sve ono dobro što ste primili i doživjeli.

Aktivnost 3 — Molitva nade:

1. Razmislite o pozdravu prvih kršćana *maran atha!*, “dođi, Gospodine!” (1. Korinćanima 16,22)
2. Kada se molite, mislite na drugi Kristov dolazak. Molite Gospodina da dođe.

Aktivnost 4 — Tajno i posebno mjesto:

1. Odredite posebnu sobu ili prostor u svojem domu gdje ćete se moliti.
2. Uredite to posebno mjesto tako da vas potiče na razmišljanje.

Aktivnost 5 — Vrijeme poniznosti (pročitajte Tužaljke 3,29):

1. Naviknite se klečati kada se molite.
2. Razmišljajte o svojoj duhovnoj beživotnosti bez Boga. Molite Ga da vas ispuni svojim Duhom i da vam podari novi život.

Molitva u svakodnevici

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: Psalam 62,9.

Središte proučavanja: 1. o kraljevima 18; 1. Samuelova 1,10-17; Matej 6,5-15; Daniel 9,3-19.

Molitva je općeljudska potreba. Ali naši vapaji Bogu nerijetko djeluju kao da odjekuju u praznini, naizgled bez odgovora. Knjiga Psalama snažna je zbirka molitava zasnovanih na ljudskoj nadi i čežnji za Božjim odgovorima. Molitva iz Psalma 62, primjerice, počinje ljudskom tišinom koja čeka Božji odgovor (Psalam 62,2.6), a zatim se nastavlja pozivom svim ljudima da i dalje vjeruju Bogu i da se mole “u svako doba” (Psalam 62,9). Na kraju, Psalam završava uvjerenjem da će Bog odgovoriti (Psalam 62,12).

Prošlog smo tjedna proučavali teologiju molitve i razmišljali o njezinom duhovnom značenju. Ovog ćemo tjedna razmatrati stvarno iskustvo molitve, onako kako su je doživljavale različite biblijske osobe čiji su vapaji Bogu bili uslišani.

DRUGI DIO: Komentar

Uvod. Odabrali smo tri biblijske osobe koje nas mogu potaknuti na molitvu. Prva je Ana (1. Samuelova 1,6-17), čije molitve počinju u tjeskobi, a završavaju u radosti (1. Samuelova 2,1-11). Slijedi prorok Ilija, čija molitva, naizmjenično gromoglasna i tiha, ostaje moćno svjedočanstvo pred onima koji su promatrali okršaj između Boga i Baala na gori Karmelu (1. o kraljevima 18,1-19,18). Treća je osoba Daniel koji moli Gospodina usrdnom molitvom prošnje i nade (Daniel 9,3-19).

Molitva očaja i molitva radosti: Ana (1. Samuelova 1,6-2,11). Izvještaj o Ani počinje opisom pobožnog čovjeka (1. Samuelova 1,3) koji ima ugledno podrijetlo (1. Samuelova 1,1). Tekst također spominje dva sina svećenika Elija, koji su služili u Šatoru u Šilu (1. Samuelova 1,3). Sam Eli sjedio je na stolici kod ulaza u Šator (1. Samuelova 1,9). Ipak, neočekivani junak ovog događaja je Ana, koja je bila nerotkinja i nije mogla imati djecu (1. Samuelova 1,6). Biblijski tekst bilježi da se Ana molila dvaput (1. Samuelova 1,10.11; 2,1-10). Prvi put njezina molitva

izvire iz “očajne duše” (1. Samuelova 1,10 — Suvremeni hrvatski prijevod). U svojoj tjeskobi ona preklinje Gospodina da joj odgovori. Drugi put Ana se moli s velikom radošću kao reakcijom na Božji milosrdni odgovor. Cijeli ulomak prožet je temom molitve: riječ “molitva” i drugi izrazi povezani s molitvom, kao što su “prošnja” i “traženje”, pojavljuju se sedam puta u ovom odlomku (1. Samuelova 1,10.12.17.20.26.27; 2,1).

Molitva očaja. Anina prva molitva proizlazi iz beznada. Ona je ucviljena, ne jede i plače u očaju. Njezina želja za djetetom nije uslišana jer je Gospodin zatvorio njezinu maternicu. Anina neplodnost učinila ju je predmetom podsmjeha u njezinom domu; svake godine, kada bi odlazila u dom Gospodnji, njezina suparnica bi je ponižavala (1. Samuelova 1,7). Da stvar bude gora, svećenik Eli je prezreo njezinu molitvu. Pomislio je da je pijana jer su joj se samo usne pomicala dok se molila, ali glas joj se nije čuo (1. Samuelova 1,13). Pa ipak, Anin očaj se iznenada pretvara u nadu. Nakon toga ona počinje jesti i više nije tužna (1. Samuelova 1,18).

Izvještaj o Aninoj čudesnoj trudnoći i rođenju Samuela ispriповijedan je jezikom koji odzvanja tonovima poznatim iz kazivanja o Sarinom, Rebekinom i Rahelinom majčinstvu: “Jahve se opomenu”; “Ana zatrudnje” (1. Samuelova 1,19.20; usporedi Postanak 21,1; 30,22).

Molitva radosti. Izvještaj o Ani završava novom i radosnom molitvom. Ovoga puta Ana više nije tužna i usamljena. Ona sada dolazi da se pokloni u domu Gospodnjem sa svojim mužem i djetetom, koje predaje svećeniku Eliju kao ispunjenje svoje ranije molitve (1. Samuelova 1,26.27). Njezina druga molitva, molitva radosti, suprotstavlja se prvoj molitvi, molitvi tjeskobe. Dok je u prvoj molitvi bila žalosna i dok je jadikovala, u novoj molitvi Ana se raduje i veliča Gospodina. Ova molitva, ujedno i proročka i mesijanska, nalazi odjek u Marijinoj molitvi nakon blagovijesti (Luka 1,46-55).

Molitva glasne objave i tiha molitva: Ilija (1. o kraljevima 18,1-19,18). Izrael više od tri godine nije vidio kišu. Prorok Ilija tada izaziva kralja Ahaba na nadmetanje (1. kraljevima 18,19). Sučeljavanje između Ilije i Baalovih proroka odigrava se na gori Karmelu. Ilija predlaže da Baalovi svećenici izmole svojega boga da spusti oganj na žrtvu koju su mu pripremili. A Ilija će zamoliti Gospodina da učini isto sa žrtvom koju je on pripremio (1. o kraljevima 18,24).

Molitva Baalovih proroka nije uslišana. Baalovi proroci su se molili. Višeput su prizivali svojega boga — “O Baale, usliši nas!” — ali odgovora nije bilo. Skakali su oko žrtvenika, vikali iz sveg glasa i ranjavali se uzalud. Odgovora nije bilo (1. o kraljevima 18,26.29).

Ilijina molitva je uslišana. Zatim Ilija izlijeva vodu po svojoj žrtvi i oko nje i moli se Bogu (1. o kraljevima 18,33-35). Kao odgovor, oganj pada s neba i spaljuje žrtvu, iako je bila natopljena vodom. Ilija nije čuo nikakav glas kao odgovor na svoju molitvu. Spuštanje ognja bilo je jedini znak da je Bog čuo njegovu molitvu.

Ilija zatim poziva kralja da ustane, da jede i pije jer dolazi kiša (1. o kraljevima 18,41). Sedam puta šalje svojega slugu da provjeri znakove kiše. Kada kiša napokon padne, ona je toliko jaka da Ilija mora pratiti kralja kako ga pljusak ne bi omeo. I opet, Ilija nije čuo Božji glas kao objavu Njegove volje; sama kiša bila je dokaz da je Bog čuo njegovu molitvu.

Usprkos čudu ognja s neba i dokazima Božje prisutnosti, Izebela, kojoj je Ahab prenio izvještaj o čudu na Karmelu, i dalje odbija priznati Njegovu vlast. Ona progoni Iliju, koji prvi put strahuje za svoj život. Ilija se moli Bogu i ogorčeno prigovara da su svi ostavili Gospodina osim njega (1. o kraljevima 19,10; usporedi 1. o kraljevima 18,22). U ogorčenosti i strahu, Ilija se boji za svoj život pred Izebelinim prijetnjama smrću (1. o kraljevima 19,3).

Tihi glas. Ilija bježi od Izebele i skriva se u špilji. Upravo tada prvi put u ovom događaju čuje se Božji glas. Ali božanski glas zvuči ironično: “Što ćeš ti ovdje, Ilija?” (1. o kraljevima 19,9) Da bi opravdao svoju potištenost, Ilija tvrdi da je on ostao jedini vjeran u Izraelu koji brani Gospodina (1. o kraljevima 19,10). Bog u početku ne odgovara na ovu tvrdnju. Kada konačno odgovori, Njegov glas se ne čuje u snažnom i glasnom vihoru, niti u potresu, niti u ognju (1. o kraljevima 19,11.12). Neočekivano, Ilija čuje samo “blagi i tihi šapat” (1. o kraljevima 19,12). Hebrejski izraz *kol demamah dakah* znači doslovno: “glas tanan i tih”. Tek tada Ilija razumije da se nalazi u Božjoj prisutnosti (1. o kraljevima 19,13). Čudesni znaci ognja i kiše pokazivali su Božju silu. Ali još snažnije od tih moćnih pojava, Božji blagi i tihi šapat otkriva se kao najjasniji dokaz Njegove prisutnosti i kao najuzvišenija objava božanskog otkrivenja.

Usrdna molitva prošnje i nade (Daniel 9,3-19). Danielova molitva nije puko književno djelo niti teološki traktat; to je izraz bliskog odnosa s Bogom, koji je istodobno udaljen i blizak. Božja blizina izražena je u Danielovom obraćanju Bogu kao osobnom Gospodinu. Ime Adonai, “moj Gospodin”, kojim se izražava Božja blizina, najčešće je Božje ime u ovoj molitvi (Daniel 9,4.7.9.15-17.19). Božja udaljenost iskazana je drugim imenom, Elohim, “Bog”. Ipak, Daniel, koji Boga naziva “veliki i strahoviti” (Daniel 9,4), prepoznaje Ga i kao svojega osobnog Boga, “Gospodina”.

Suprotnost između vjernog Boga (Daniel 9,4) i grešnog, nevjernog naroda (Daniel 9,5.6) naglašava udaljenost između njih zbog težine narodnog grijeha i njihove potrebe da se približe Gospodinu.

Molitva završava posljednjim usrdnim prizivanjem Adonaja, Gospodina, što se ponavlja triput. Svako ponavljanje praćeno je glagolom koji poziva Boga na djelovanje:

“Gospode, čuj!

Gospode, oprosti!

Gospode, poslušaj i čini!” (Daniel 9,19)

Daniel upućuje molitvu za spasenje Božjeg naroda. S nepodijeljenom ozbiljnošću, Daniel čezne za božanskim odgovorom: “Gospode, poslušaj i čini! Ne oklijevaj!” Na ovu usrdnu molitvu odgovor je proročanstvo o sedamdeset tjedana (Daniel 9,24-27), koje se seže do prvoga Kristovog dolaska. Ista iskrena čežnja odjekuje i u anđelovom pitanju: “Dokle?” (Daniel 8,13) Ovo pitanje nalazi svoj odgovor u viđenju o dvije tisuće tri stotine večeri i jutara, koje vodi k eshatološkom danu suda, neposredno prije drugog Kristovog dolaska (Daniel 8,14).

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: U ovom odjeljku za praktičnu primjenu naučenog, razred bi se trebao usredotočiti na model molitve koju je Isus izmolio u Mateju 6,9-13. Zamolite jednog učenika da pročita ovaj odlomak. Pozovite članove razreda da iz Spasiteljeve molitve izvuku praktične savjete ili načela za svakidašnji život, kao što je navedeno u nastavku. Zamolite učenike da sljedeće subote ispričaju ostalima kako je primjena ovih načela obogatila njihov molitveni život.

Načelo 1: Oče naš, koji jesi na nebesima! Kada se molite, imajte na umu da je Bog vaš bliski Otac, ali da je On ipak na Nebu.

Načelo 2: Dođi kraljevstvo tvoje! Kada se molite, mislite o budućem Božjem kraljevstvu kao o mjestu mira, pravde i ljubavi. Primijenite ovu nađu na svoj odnos prema ljudima dok jedete, pijete, radite i dok se odmarate.

Načelo 3: Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji! Primijenite ovo molitveno načelo na odluke u svojem životu. Položite sve svoje želje na Božji oltar. Pokažite savršenu predaju, što je slika Neba, i unesite je u svoje odnose prema drugima — ponizno se pokoravajte njihovim potrebama i cijenite druge više od sebe.

Načelo 4: Kruh naš svagdanji daj nam danas! Uključite se u neki humanitarni projekt da biste bili na blagoslov drugima i da biste im

pomogli. Kada jedete, budite umjereni u onome što uzimate, zahvaljujući Bogu za ono što vam je dao i nemojte se prejedati.

Načelo 5: I otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima svojim! Zamolite Boga da oprostí nekome tko vam je nanio zlo, a zatim Ga zamolite da vam podari milost da i vi oprostite toj osobi. Posjetite tu osobu i pozovite je na ručak. (Ne morate joj nužno reći da ste joj oprostili ako vam Duh ne otvori priliku i jasno vas ne potakne na to. Bitno je da budete puni ljubavi i dobrote i da se ophodite prema njoj bez imalo gorčine u srcu.)

Načelo 6: I ne uvedi nas u napast! Zamolite Boga da vas ojača da biste odoljeli kušnji. U isto vrijeme zamolite Ga da vam da snagu da zatvorite vrata kušnji. Ne kušajte, ne dodirujte i ne gledajte ništa što bi vas udaljilo od Boga.

Načelo 7: Nego izbavi nas od zla! Molite Boga da vas izbavi od neke određene slabosti ili sklonosti k zlu koju imate. Zamolite Ga za pobjedu.

Imati vjeru

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: Hebrejima 11,1.

Središte proučavanja: Hebrejima 11; Postanak 15,6; Otkrivenje 14,6.

Priča se da je neki kralj imao sve što mu je bilo potrebno da bude sretan. A on ipak nije bio nimalo sretan. Zato je odlučio krenuti na put oko svijeta u potrazi za srećom.

Jednoga dana, dok je šetao šumom utučen i obeshrabren, začuo je pjesmu jednog čovjeka. Pjesma je ispunila kraljevo srce radošću. Razmišljao je u sebi da, ako je njega pjesma obradovala, onda je i srce onoga koji pjeva sigurno bilo puno radosti. Kralj se nečujno približio pjevaču i sakrio se iza jednog grma da ga promatra neprimijećen. I doista, taj čovjek je djelovao sretno. Kralj se zapitao zašto je on tako sretan. Zato mu je odlučio prići i saznati.

Kralj ga je upitao: “Što ti imaš?”

Čovjek se zbulio i nije znao kako bi odgovorio. Zamučao je: “Što imam?”

“Da, što imaš?” ponovio je kralj. “Što imaš da si tako sretan?”

Čovjek je odgovorio: “Ova košulja je sve što imam.”

Kralj mu je ponudio pogodbu: “Daj meni svoju košulju, a ja ću te zauzvrat učiniti bogatim.”

Čovjek je pristao. Dao je kralju svoju košulju u zamjenu za nekoliko zlatnika i potom otišao.

Kralj je obukao košulju i pošao nekoliko koraka neprestano je dodirujući. Ali ništa se nije promijenilo. I dalje nije bio sretan.

Pouka ove priče jest da sreća ne ovisi o onome što posjedujemo niti o nečemu što je u nama samima. Kao što ćemo naučiti iz svjedočanstva Božjeg naroda — onako kako je opisano u jedanaestom poglavlju Poslanice Hebrejima, kao i u vrijeme svršetka (Otkrivenje 14,12) — vjera također ne počiva ni na čemu što je u nama.

DRUGI DIO: Komentar

Uvod: Kako djeluje vjera? Da bismo odgovorili na to pitanje, proučit ćemo tri osnovna biblijska teksta o vjeri. Prvi tekst iznosi jedinu biblijsku

definiciju “vjere” (Hebrejima 11,1), definiciju koju potvrđuju patrijarsi i junaci vjere u Starom zavjetu (Hebrejima 11,4-40). Drugi tekst pruža objašnjenje djelovanja vjere u životu Abrahama, koji je otac opravdanja vjerom (Postanak 15,6). Treći tekst je svjedočanstvo “vjere” Božjeg naroda (“svetih”) u vrijeme svršetka (Otkrivenje 14,12).

Definicija vjere (Hebrejima 11,1). Hebrejima 11,1 jedini je biblijski tekst koji definira vjeru. Za Pavla, pisca Poslanice Hebrejima, vjera se sastoji iz dva elementa. Prvi “je jamstvo za ono čemu se nadamo” (Hebrejima 11,1) i odnosi se na posljednji događaj u ljudskoj povijesti — drugi Kristov dolazak, odnosno dolazak Božjeg kraljevstva na svršetku vremena, što je ujedno i obećanje koje starješine iz Starog zavjeta “ne primiše” (Hebrejima 11,39).

Drugi element vjere jest “dokaz za one stvarnosti koje ne vidimo” (Hebrejima 11,1). Ovaj dio odnosi se na prvi događaj u ljudskoj povijesti — stvaranje svijeta. Valja primijetiti da riječ “vidimo” (grč. *blepomenon*) u Hebrejima 11,1 upućuje na isto “vidimo” (*blepomenon*) u Hebrejima 11,3, koje se odnosi na stvaranje svijeta. Drugim riječima, osnova vjere počiva na dvama događajima koja su u potpunosti pod Božjom vlašću: Božjem stvaranju svijeta i Kristovom drugom dolasku. Vjera nas poziva da vjerujemo u stvaranje koji nismo vidjeli (kojem nismo prisustvovali) i da se nadamo još neostvarenom Kristovom drugom dolasku (događaju koji još uvijek nismo vidjeli). Dakle, osnovno razumijevanje vjere zasniva se na ovim dvama događajima: stvaranju i nadi u Kristov drugi dolazak. Sigurno nije slučajno da je ovaj obrazac događaja jasno prisutan i u samoj kanonskoj strukturi Svetog pisma. Biblija počinje stvaranjem (Postanak 1,1-2,1), a završava Gospodnjim dolaskom (Otkrivenje 22,20). Stari zavjet svjedoči o istoj strukturi: počinje stvaranjem, a završava dolaskom Dana Jahvina (Malahija 4,5), ili nadom u povratak iz babilonskog sužanjstva u oprosnoj godini (2. Ljetopisa 36,21-23).

Valja primijetiti da se ovaj obrazac pojavljuje i na drugim mjestima u Svetom pismu, kao što pokazuju sljedeći primjeri:

1. Knjiga Postanka počinje stvaranjem, a završava pogledom prema Obećanoj Zemlji i, u krajnjem smislu, nadom u uskrsnuće, što se vidi u Josipovoj molbi da se njegove kosti iznesu iz Egipta prilikom izbjavljenja Izraela (Postanak 50,24-26).

2. Petoknjžje počinje stvaranjem, a završava istim pogledom na Obećanu Zemlju i nadom u uskrsnuće (Ponovljeni zakon 34,4-6).

3. Knjiga proroka Izaije počinje Božjim pozivom Nebu i Zemlji da budu svjedoci Njegove žalbe protiv Njegovog naroda, a završava stvaranjem novog Neba i nove Zemlje i nadom u vječno bogoslužje otkupljenog čovječanstva od subote do subote (Izaija 66,22.23).

4. Knjiga Propovjednika počinje stvaranjem (Propovjednik 1,1-11), a završava eshatološkim sudom (Propovjednik 12,14).

5. Knjiga proroka Daniela počinje kušanjem hranom, što podsjeća na načela prehrane dana po stvaranju (Daniel 1,12; usporedi Postanak 1,29), a završava Kristovim drugim dolaskom, danom uskrsnuća “na kraju danâ” (Daniel 12,13).

6. Evanđelje po Ivanu počinje stvaranjem (Ivan 1,1-10), a završava obećanjem o Kristovom drugom dolasku (Ivan 21,22.23).

Abrahamova vjera. Božje mesijansko viđenje nadahnulo je Abrahama da povjeruje u svoju budućnost. Vidjevši zvijezde na nebu kao ilustraciju božanskog obećanja, Abraham je povjerovao. Hebrejski glagol *heemin* (“povjerovati”) označava više od sentimentalnog ili intelektualnog procesa. Također, “povjerovati” znači više od pukog pristanka na neki kredo ili nauk. U hebrejskom jeziku “vjerovati” ima povijesni i odnosni smisao, što je naglašeno korijenom *aman* (“čvrst, pouzdan”), posebno kada ide s prijedlogom *be* (“u, na”) uz objekt. Oslanjajući se na Boga, Abraham je “povjerovao” da će imati potomstvo. Takvu vjeru Bog mu je “uračunao” u “pravednost”. Bog je subjekt glagola “uračunao” (*jekhašeb*), što potvrđuje i upotreba božanskog pasiva (*nifal*) istog glagola u istom smislu na drugim mjestima (Levitski zakonik 7,18; usporedi Psalam 106,31), gdje je uvijek Bog taj koji računa. To znači da je Bog “uračunao” Abrahamovu vjeru kao da ima vrijednost pravednosti.

Takva vjera znači pravednost. Ljudski napori i djela ne proizvode pravednost; pravednost je Božji dar. Tekst iz Postanka 15,6 dobiva još potpuniji smisao u svjetlu drevnih egipatskih vjerovanja u Abrahamovo vrijeme. U oba sustava pojmovi “uračunati” i “pravednost” pripadaju pravnoj terminologiji, ali su u osnovi različiti. U starom Egiptu ljudska pravednost mjerena je zbrojem ljudskih djela i njihovom usporedbom s težinom božanske pravednosti (*maat*). U tom se sustavu od ljudi zahtijevala božanska pravednost, a njihova djela ili pravednost bili su uračunavani njima u korist ili na štetu. Nasuprot tome, Abrahamova pravednost ocjenjuje se na osnovu Božjih djela za njega. U biblijskoj perspektivi “pravednost” (*tsedakah*) je samo Božje svojstvo (Izaija 45,24; Daniel 9,7), i takva pravednost može biti samo Božji dar čovjeku (Ponovljeni zakon 6,25; 24,13; Izaija 45,24; Psalam 24,5). Abrahamova pravednost nije zbroj njegovih djela, nego njegova spremnost da se osloni na ono što je Bog učinio za njega (Rimljanima 4,2-4).

Vjera svetih u vrijeme svršetka. Najneposrednija primjena kanonskog povezivanja Starog i Novog zavjeta jest povezivanje “Zakona i Evanđelja”, kojim Ellen G. White objašnjava naše posebno ime (*Selected Messages*, sv. 2, str. 385). Značajno je i to da je upravo na ovom povezi-

vanju utemeljeno pravno usvajanje imena “adventisti sedmoga dana” u vrijeme povijesnog osnivanja Adventističke crkve:

“Mi, dolje potpisani, ovim se udružujemo u crkvu, uzimajući ime adventisti sedmoga dana, obvezujući se da ćemo držati Božje zapovijedi i imati vjeru Isusa Krista.” (*The Advent Review and Sabbath Herald*, 8. listopada 1861.)

Ovo ispovijedanje vjere nalazi se i u apokaliptičkom tekstu Otkrivenja, tumačenom kao proročko pozivanje na svjedoke biblijske istine posljednjih dana (Otkrivenje 14,12 — Varaždinska Biblija). U ovom retku “sveti” su opisani kao “oni koji drže zapovijedi Božje i vjeru Isusovu”. Zakon i “vjera Isusova” znače više od vršenja djela poslušnosti uz apstraktnu i duhovnu vjeru. Sintaksa ove rečenice zapravo pokazuje da oba izraza pripadaju istoj istini, s dva moguća značenja: poslušnost Zakonu vjera je Isusova; to jest, vjera koju je imao sam Isus. Jer prema biblijskom razumijevanju, vjera je pravednost (vidi Postanak 15,6). Ovo pomirenje Mojsijeveg zakona s vjerom u Isusov dolazak obilježava poruku eshatološkog Ilije (Malahija 4,4-6) i označava misiju dvojice Svjedoka koji predstavljaju svjedočanstvo Starog i Novog zavjeta (Otkrivenje 11,3-6).

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: Navodimo neke primjere koje možete predložiti svojim učenicima za izgradnju njihove vjere i njegovanje molitvenog života. Zamolite jednog dragovoljca da pročita biblijski tekst i načela koja slijede. Zatim razgovarajte o tim načelima i pitanjima u razredu.

Vježbanje vjere (pročitajte Matej 15,21-28)

Načelo 1: Molite se i ponašajte se kao da je Bog čuo vašu molitvu i da je odgovorio ili da će odgovoriti.

Načelo 2: Prestanite se brinuti o “stanju” svoje vjere ili o svojoj trenutačnoj situaciji. Samo idite naprijed uzdajući se u Boga.

Načelo 3: Hodajte s Bogom i držite Njegove zapovijedi, čak ako vam ta poslušnost stvara nevolje (gubitak položaja, prijatelja itd.).

Pitanja za razgovor:

1. Što znači imati istinsku poniznu vjeru u Boga?
2. Kako izgleda takva ponizna vjera?

Grijev, Evandjelje i Zakon

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: Matej 5,17.18.

Središte proučavanja: Psalam 119,93; Propovjednik 7,29; Matej 7,24-29; Rimljanima 3,20.

Priča se da su neki blizanci od ranog djetinjstva učili da je svako zadovoljstvo grijeh. Njihova djela bila su sputana strogim pravilima: ne čitaj tu knjigu jer je to grijeh; ne jedi tu hranu jer je to grijeh; ne smij se jer je to grijeh; ne idi na to mjesto jer je to grijeh.

Kada su odrasli, njihovi životni putovi su se razdvojili. Jedan brat razvio je veliki strah od zabranjenog i jedva se usuđivao izići iz kuće, strahujući da ne dođe u dodir s moralno i fizički zagađujućim utjecajima. Čak se plašio otvoriti prozor svoje sobe i nije se usuđivao jesti većinu proizvoda koji su se prodavali na tržnici. Na kraju je umro mlad zbog pretjerane suzdržljivosti.

Drugi brat je, međutim, patio od suprotnog problema. Razvio je snažnu privlačnost prema zabranjenom. Eksperimentirao je s drogama, opijao se alkoholom i odlazio u kockarnice i na mračna mjesta. Stekao je i poseban apetit za određene zabranjene vrste hrane. Nije prošlo mnogo, a mladić se razbolio i umro od pretjerivanja.

Je li onda odgoj koje su dobili bio toliko pogrešan? Uostalom, zar ne trebamo činiti sve da izbjegnemo grijeh? Glavni problem njihovog odgoja bio je u tome što nikada nisu naučili što je grijeh. Nisu razumjeli ni zašto je grijeh zlo; zato nisu bili osposobljeni da se protiv njega bore. U ovoj pouci govorit ćemo o tome što je grijeh i kako ga pobijediti.

DRUGI DIO: Komentar

Što je grijeh i zašto je grijeh zlo?

Neprepoznavanje grijeha. Kada grijeh ne nazovemo njegovim pravim imenom, mi zapravo doprinosimo problemu grijeha. Ako, primjerice, preljub ne nazovemo grijehom, izlažemo se opasnosti da umanjimo njegovu opasnost i, još gore, da ga smatramo nečim normalnim i prihvatljivim.

Problem što se grijeh ne naziva pravim imenom posebno je rasprostranjen u mnogim kulturama u današnje vrijeme. U sekularnom društvu

pojam grijeha često se izbjegava iz više razloga. Prvo, sekularizirano društvo izbjegava riječ “grijev” jer ona ima religijske konotacije. Za većinu ljudi grijeh ne postoji; on podrazumijeva nešto što Bog ili religija zabranjuje. Za većinu onih koji ne vjeruju u Boga i ne pridržavaju se vjerskih moralnih mjerila, grijeh ne postoji. Oni govore o pogreškama, zločinima, etičkim ili društvenim prijestupima, ali ne o *grijesima*. Iz njihove perspektive razgovor o grijehu je, dakle, neprikladan ili se čak doživljava kao napad na njihove slobode. Međutim, jedna od ozbiljnih posljedica odbijanja priznanja da postoji grijeh jest neupućenost u narav zla. Tako za sekularni um “pogreška” ne znači da je ona loša ili zla, već se izbjegava iz društvenih ili građanskih obzira. Sekularni um ne zna da griješi jer nema znanje o onome što Biblija naziva Božjim strahom.

Kada je Abraham putovao u stranu zemlju, brinuo se da će biti loše prihvaćen jer ljudi tamo nisu imali Božjeg straha (Postanak 20,11) u srcu. Dakle, pojam grijeha bio im je stran. To, međutim, ne znači da oni koji ne priznaju postojanje grijeha nisu odgovorni za njega. Čak i ako oni koji su neupućeni u svoj grijeh i ne vjeruju u Boga Izraelovog, isti taj Bog će im suditi, jednako kao što će suditi i svojem narodu (Amos 1; 2). A za one koji znaju da “griješe”, a ipak odbijaju to priznati i kažu da nisu sagriješili, Bog obećava da će podići parnicu protiv njih (Jeremija 2,35).

Grijev kao izopačenje. Hebrejska riječ za grijeh, *kht*, doslovno znači “promašiti cilj”. “Grijev” se razumije kao “izobličenje” ili “odstupanje” od izvornog ispravnog puta. Propovjednik opisuje ljudsko stanje kao tragično “izopačeno”; ono je nepopravljivo: “Što je krivo, ne može se ispraviti.” (Propovjednik 1,15) Zbog toga se činjenje grijeha povezuje s problemom “zaboravljanja”, što se odnosi na prošlo stanje koje je nepopravljivo, izgubljeno u vremenu. Zato brojni biblijski tekstovi pozivaju Božji narod da ne zaboravi, kako ne bi pao u grijeh nesvjesno (Ponovljeni zakon 6,12; 32,18; usporedi Jakov 1,24).

Grijev protiv Boga. U starom Izraelu grijeh je bio religijski čin koji se neposredno odnosio na Boga, poput, primjerice, idolopoklonstva (Ponovljeni zakon 9,16) ili neposlušnosti Bogu (Ponovljeni zakon 1,41). Nepravda ili etički prijestupi protiv ljudi također su se smatrali grijehom protiv Boga.

Kada je Josip odbio razvratne pokušaje Potifarove žene, koja ga je nastojala zavesti da legne s njom, on je njezin pokušaj prepoznao ne samo kao zločin protiv njezinog muža, već i kao grijeh protiv Gospodina (Postanak 39,9). Kada je David počinio preljub s Bat-Šebom i sudio da njezin muž Urija Hetit bude ubijen, poslije je shvatio da je time sagriješio protiv Boga (2. Samuelova 12,13).

Poslije, tijekom starozavjetne povijesti, proroci su ukoravali narode i Izrael zbog nasilnih zločina i nemoralnih djela kojima su nanosili štetu drugima (Amos 1,11; 2,6-8). Mihej ide toliko daleko da ističe nadmoć moralne odgovornosti nad ritualnom pobožnošću (Mihej 6,6-8).

Novi zavjet nastavlja u istom smjeru. Za Isusa, ako grijeshimo protiv bližnjih ili ih zanemarujemo, to je kao da smo sagrijeshili protiv Njega (Matej 25,45). Za Pavla, kada grijeshimo protiv braće, “grijeshimo protiv Krista” (1. Korinćanima 8,12). Čak i kada grijeshimo protiv vlastitog tijela, grijeshimo protiv Boga. Vrijedi i obratno: prvi Adamov grijeh protiv Boga imao je posljedice po njegov život i njegovu okolinu (Postanak 3,17-19). Grijeh je uzrok smrti svih ljudi (Postanak 2,17), načelo koje se ponavlja višeput u Bibliji (Izreke 8,36; Ezekiel 18,4; Rimljanima 5,12). Budući da je naše tijelo hram Duha Svetoga, grijeshiti protiv tijela znači grijeshiti protiv Boga (1. Korinćanima 6,18-19).

Kako se možemo boriti protiv grijeha?

Spoznaja grijeha. Mi ne možemo učiniti ništa protiv grijeha svojom vlastitom snagom. Dakle, prvo rješenje problema je jednostavno prepoznati grijeh i priznati da je njegova narav zla. Za tu svrhu potreban nam je Božji zakon. Jer samo “Zakon, uistinu, služi točnoj spoznaji grijeha” (Rimljanima 3,20). Zakon se, dakle, uspoređuje sa skrbnikom koji nas vodi Kristu (Galaćanima 3,24). Kao što je skrbnik u starogrčkom društvu imao zadatak da dijete dovede njegovom učitelju, tako i nas Božji zakon vodi Kristu. U toj borbi za pravednost shvatit ćemo koliko je to teško i koliko smo bespomoćni. Tada ćemo uvidjeti da nam je jedina nada Božja milost.

Put Adama i Eve. Razmotrimo Adamovo i Evino priznanje grijeha. S jedne strane, možemo zaključiti da su oni shvatili da su prekršili Božji zakon jer su se sakrili od pravednog Boga (Postanak 3,6-10). S druge strane, kada ih je Bog pozvao da se pojave i započeo svoju istragu o onome što se dogodilo, oboje su svoju krivnju prebacili na Boga. Adam se pozvao na svoju golotinju, što je bilo izvorno stanje u kojem ga je Bog stvorio (Postanak 2,25), a zatim na ženu koju mu je Bog dao (Postanak 3,12). Eva je okrivila zmiju, koju je također stvorio Bog (Postanak 3,1.13).

Jedini redak koji otkriva utjecaj grijeha na narav Adama i Eve nalazi se u Postanku 3,22.23, gdje Bog primjećuje da su Adam i Eva izvorno bili kao Bog. Uobičajeni prijevod “postade” pogrešno upućuje da je grijeh donio poboljšanje njihovog stanja ili položaja. Takav prijevod, osim toga, daje dojam da je zmija bila u pravu kada je upozorila Evu da Bog ne želi da oni postanu kao On (Postanak 3,5). U stvarnosti, Bog izražava žaljenje

zbog tragične činjenice da su Adam i Eva, nakon pada u grijeh, izgubili sličnost s Njim. Jedino Bog, dakle, prepoznaje stvarni negativni utjecaj grijeha na njih. Adam i Eva nisu bili sposobni priznati grijeh jer su izgubili vezu s Bogom. Sve dok nisu sagriješili, njihova povezanost s Bogom omogućavala im je da prepoznaju stvarnost grijeha. Čim su se udaljili iz Božje prisutnosti, izgubili su sposobnost razlikovanja dobra od zla. Ellen G. White piše: “Miješanjem dobra i zla čovjekov [Adamov] um postao je pomućen, a njegove duševne i duhovne moći otupjele su. Više nije bio sposoban cijeniti dobro koje je Bog tako obilno izlijevao.” (*Odgoj*, str. 22)

Osnovna pouka koju učimo iz pada čovječanstva u grijeh jest sljedeća: pošto su ljudi sagriješili, izgubili su svoj urođeni osjećaj rasuđivanja, sposobnost da razlikuju dobro od zla. Dakle, odvojeni od Boga, mi nismo u stanju donijeti ispravnu procjenu. Upravo zbog toga Bog nam je dao Zakon i Evanđelje. Zakon nam je potreban da bi nas vodio u pravom smjeru. Isto tako, potrebna nam je Kristova milost koja nam pomaže da u tom smjeru hodimo s nadom i ljubavlju.

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: Zamolite jednog dragovoljca da pročita razmišljanja o grijehu u nastavku. Ostavite vremena za razgovor o pitanjima koja slijede, ili za iznošenje osobnih svjedočanstava, kako je navedeno.

Za razmišljanje: Je li grijeh nekada nije grijeh?

Jedan kršćanin je počinio preljub. Kada su ga prijatelji suočili s njegovom nevjerom, on je tvrdio da nije učinio grijeh jer voli tu ženu. Budući da je Bog ljubav, čovjek je tvrdio da Bog odobrava ono što je on učinio. Poslije se ovaj čovjek upustio u vezu s još jednom ženom, a potom i s drugim ženama. Kada su ga prijatelji ponovno suočili s tim novim situacijama i pitali ga odobrava li Bog i dalje njegovo ponašanje, čovjek je odgovorio da više ne vjeruje u Boga.

Za razgovor:

1. Sjetite se slučajeva iz svojeg života, života prijatelja ili iz vijesti u kojima je grijeh opravdavan, pa čak i prikazivan kao dobro djelo. Kakav je utjecaj takvog stava na moralnu strukturu društva? Zašto je ovakvo razmišljanje toliko opasno?

2. Sjetite se primjera iz Biblije, povijesti ili suvremenih događaja u kojima je zanemarivanje ili dekriminalizacija nečijeg grijeha dovela do još veće nesreće.

3. Koje biste argumente upotrijebili kako biste pomogli nekome da se suoči sa svojim grijehom?

Za razmišljanje: Grijeħ i sreća. Na osnovi svojeg istraživanja o povezanosti između morala i sreće, psihijatar Henri Baruk je zaključio: “Čovjek nalazi sreću u činjenju dobra drugima. Mi nismo sretni kada tražimo vlastitu sreću. Čovjek koji traži sreću, nikada je neće pronaći.” (Henri Baruk u *Shabbat Shalom*, prosinac 1996.)

1. Pozovite članove razreda da iznesu svjedočanstva o sreći koju su doživjeli kada su činili dobro drugima.

2. Odlučite da ćete ovoga tjedna pomoći nekome tko ima neku tjelesnu, materijalnu ili duhovnu potrebu.

Pokajanje i oprost

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: 1. Ivanova 1,9.

Središte proučavanja: Postanak 3,7.21; Izlazak 34,1-10; 1. Ivanova 1,5-10; Izaija 61,10; Hošea 6.

Ovotjedna pouka odgovara na prošlotjedno proučavanje naravi grijeha. Prošlog smo tjedna govorili o beznađu zbog našeg grešnog stanja. Ovog ćemo tjedna razmotriti Božji odgovor na ljudski problem grijeha.

Nakon što je čovječanstvo palo u grijeh, Bog nije ostao daleko na Nebu, ravnodušan prema našoj bijedi. U određeno vrijeme Isus, Božji Sin, sišao je u obličju ljudskog tijela kako bi nas spasio. Bog je u Osobi svojega Sina umro za naše grijeha. Krist je na križu platio visoku cijenu pravde za naše spasenje. Od tog trenutka Gospodin Isus posreduje na Nebu za nas kako bi nam osigurao mjesto s Njim u Njegovom kraljevstvu. A sada, u vrijeme svršetka, Krist nas preko svojeg Duha moli da promijenimo naše grešne putove koji vode u smrt, i da umjesto toga prihvatimo Njegov dar vječnog života. Jedino rješenje problema grijeha jest da čujemo Božji poziv na pokajanje (Hošea 6).

Prošlog smo tjedna naučili da smo kao grešnici izgubljeni i odvojeni od Krista i da samim tim hodimo u tami (1. Ivanova 1,6). Ovog ćemo tjedna naučiti kako da izidemo iz tame u Božje divno svjetlo (1. Ivanova 1,7). Bez Božjeg milosrđa u Kristu Isusu naš grijeh je neoprostiv, i mi smo robovi grijeha i smrti (Postanak 2,17; Rimljanima 5,12). U ovoj pouci razmatrat ćemo što znači biti živ u Kristu, zadivljeni čudesnim darom Božje milosti (Izlazak 34,1-10). Bez tog dara mi smo slični Adamu i Evi nakon pada u grijeh, posramljeni svojom golotinjom (Postanak 3,7). Ovog ćemo tjedna također vidjeti kako nas Božja milost pokriva, kao što je pokrila Adama i Evu kada su se pokajali (Postanak 3,21; Otkrivenje 7,13-17; Matej 22,12).

DRUGI DIO: Komentar

Božji poziv na pokajanje (Hošea 6). Hebrejska riječ *šub*, “vratiti se”, odnosi se na fizičku radnju. Ovaj glagol također izražava duhovni koncept “pokajanja”.

Glagol *šub* ključna je riječ u Knjizi proroka Hošee. Pokajanje je glavna tema u cijeloj knjizi. Glagol *šub* odnosi se na povratak prorokove žene koja je postala prostitutka i pobjegla je od svojeg muža (Hošea 2,7). Gomerina nevjera bračnom zavjetu simbolizira nevjeru Izraela prema Bogu. Dakle, *šub* se također koristi za povratak (pokajanje) Izraela Bogu (Hošea 3,5).

U šestom poglavlju Knjige proroka Hošee, glagol *šub*, “vratiti se”, pojavljuje se na početku poglavlja (Hošea 6,1), gdje se odnosi na pokajanje Izraela prema Bogu, a zatim ponovno na kraju poglavlja (Hošea 6,11). Ovo književno sredstvo umetanja povezuje pokajanje Izraela s obećanjem o njegovom povratku iz izgnanstva. I opet, stvarni događaj proroka s njegovom nevjernom ženom slikovita je metafora sličnog odnosa Izraela prema Bogu. U ovom odlomku prorok podsjeća Izrael na njegovo sadašnje “razderano” stanje jer ga je Bog “razderao” (Hošea 6,1), baš kao što bi lav učinio sa svojim plijenom (Hošea 5,14). Potom prorok obećava da će Bog oživiti (podići) Izrael trećeg dana, što je aluzija na Božje duhovno uskrsnuće Izraela.

Na starom Bliskom istoku vjerovalo se da se pokojnik može proglašiti mrtvim tek nakon tri dana raspadanja. Spominjanje “tri dana” upućuje da je oživljenje zapravo bilo uskrsnuće, kao iz mrtvih. Ista analogija primijenjena je u Novom zavjetu na uskrsnuće Isusa Krista “treći dan, po pismu” (1. Korinćanima 15,4). (Važno je napomenuti da se u starom hebrejskom načinu računanja vremena tri dana računaju tako da se i treći dan smatra cijelim, čak ako nije protekao u potpunosti.) Paralela između ovih dvaju uskrsnuća, Izraelovog i Kristovog, ne dopušta samo tipološko čitanje odlomka koje povezuje uskrsnuće Izraela (povratak iz ropstva) s Kristovim uskrsnućem. Iz perspektive Novog zavjeta, paralela također sadrži duhovnu pouku da će Bog “oživiti” svoj narod kad se pokaje, baš kao što je uskrisio svojeg Sina. (1. Korinćanima 15,20; usporedi 1. Korinćanima 15,23)

Hoditi u Božjem svjetlu (1. Ivanova 1,5-10). U Knjizi proroka Hošee čujemo Božji poziv na pokajanje, poziv da se vratimo Bogu. U Ivanovoj poslanici čujemo Božji poziv da hodimo u Božjem svjetlu. Ivanova poslanica počinje osvrtnom na “početak” (1. Ivanova 1,1), aluzijom na stvaranje, “o Riječi života” (1. Ivanova 1,1). Isto povezivanje misli nalazi se u uvodu u Evanđelje po Ivanu, gdje ljubljani učenik upotrebljava izraz “u početku” (Ivan 1,1), misleći tako na prvu riječ Postanka, *berešit*, “u početku” (Ivan 1,1; usporedi Postanak 1,1). U Evanđelju po Ivanu svjetlo i život su povezani: “U njoj bijaše Život, i Život bijaše svjetlo ljudima.” (Ivan 1,4) Isto tako, Ivan u svojoj poslanici govori o Bogu

života (1. Ivanova 1,1,2) kao o Bogu svjetla (1. Ivanova 1,5). Ivan koristi stvaranje kao argument da nas uvjeri da hodamo u Božjem svjetlu. Budući da je Bog, Stvoritelj i Izvor života, "svjetlo", mi moramo hoditi u Njegovom svjetlu (1. Ivanova 1,7). Još jedan razlog zašto je ovo načelo važno zasniva se na činjenici da izvan Božjeg svjetla ne samo da smo u tami, nesposobni da vidimo pravi put, već smo i grešni i samim tim u apsolutnoj potrebi za Kristovim očišćenjem i oprostom (1. Ivanova 1,9). Ivan, dakle, ustrajava na činjenici da svi grijeshimo. Nitko ne može tvrditi suprotno (1. Ivanova 1,10).

U Propovjedniku nalazimo isto upozorenje. Nakon što je prikazao stanje zabune koje karakterizira potraga za mudrošću (Propovjednik 7,10-18), mudri pisac upozorava da ljudi sami ne mogu pronaći mudrost (Propovjednik 7,23). Jedina izvjesnost koju je našao u ovom životu jest da "Bog stvori čovjeka jednostavnim; a on snuje nebrojene spletke" (Propovjednik 7,29). Zato propovjednik naglašava da nitko na Zemlji ne može zaslužiti spasenje, jer smo svi grešnici (Propovjednik 7,20). Salomon, dakle, zaključuje da jedini izlaz iz ove nevolje pruža Bog (Propovjednik 7,18).

Božji karakter (Izlazak 34,1-10). Bog poduzima prvi korak u pomirenju s nama. On je taj koji nam pruža oprost. Izraelci su ovo iskusili nakon što su se klanjali zlatnom teletu (Izlazak 32,1-6). Ovaj "veliki grijeh" odvojio ih je od Boga. Nijedno ljudsko djelo ili zasluga nisu mogli premostiti jaz između Neba i Zemlje. Da bi naglasio duboku duhovnu podjelu, Mojsije je razbio ploče Zakona koje je upravo primio iz Božje ruke (Izlazak 32,15,16). Mojsije je potom stao pred Boga i molio Ga da oprost narodu njihov "veliki grijeh" (Izlazak 32,31-35). Na Mojsijevu molbu da mu Bog pokaže svoju slavu (Izlazak 33,18), Bog je odgovorio otkrivši svoje milosrdno opraštanje (Izlazak 33,19). Tekst koji razmatramo, Izlazak 34,1-10, (Varaždinska Biblija) ispunjenje je tog obećanja. Središte i naglasak Božje objave u ovim redcima zasniva se na Njegovoj milosti koja je izražena u pet riječi:

- **"Milosrdan"** — od hebrejske riječi *rekhem*, "utroba", priziva intimnost veze trudne majke s djetetom u njezinoj utrobi.
- **"Milostiv"** — odnosi se na nešto što je dano "besplatno" (*khinam*).
- **"Spor na gnjev"** (u izvornom značenju "dug nos") — označava neizmjernu širinu Božjeg strpljenja prema čovjeku.
- **"Bogat milosrdem i istinom"** — zajedno se odnose na napetost između milosrda i istine.

U dan suda (Daniel 7,9-15; 8,14), Bog će u svojem milosrđu oprostiti i pokazati milost svojem narodu.

Nova haljina (Postanak 3,21; Otkrivenje 7,13-17). Razlog zbog kojeg su Adam i Eva osjetili ranjivost svoje golotinje jest što su izgubili prvobitnu haljinu svjetlosti kojom su bili zaogrnuti. Ta haljina svjetlosti odražavala je božanski izgled (vidi Psalam 8,6; usporedi Psalam 104,1.2).

Adam i Eva mogli su riješiti problem svoje golotinje tako da se sami pokriju, što će Pavao osuditi kao opravdanje vlastitim djelima (Galaćanima 2,16). Time je prvi ljudski par zapravo zauzeo Božje mjesto. Ova uzurpacija ispravljena je poslije kada ih je Bog došao obući (Postanak 3,21). Događaj kada je Bog obukao Adama i Evu opisan je izrazima koji podsjećaju na ljudsku izradu odjeće (Postanak 3,7). Isti glagol u istom obliku, *vajjaasu/vajjaas* — “oni načiniše” / “On načini” — koristi se u oba retka. Odjek ovog glagola u oba retka znači da samo Bog ima pravo i sposobnost da pokrije grešnike. Bog je utvrdio ovu pouku ustanovom žrtve, ukazujući na buduću Kristovu žrtvu. Božja upotreba životinjske kože podrazumijevala je da je životinja bila ubijena ili prinesena na žrtvu (Levitski zakonik 5,5-10; 7,8). Tako je žrtvena odjeća, prožeta mesijanskim obećanjem, zamijenila ljudskom rukom načinjene haljine.

Izveštaj iz Postanka o zamjeni odjeće odjećom koju je načinio Bog ima tipološko značenje. Ona slikovito ukazuje na buduću haljinu pravедnosti koju će Bog dati spašenima (Otkrivenje 3,5; 3,18; 19,8), koji će prisustvovati svadbenoj večeri Janjeta (Otkrivenje 19,9; usporedi Mat 22,12).

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: Kakav je odnos između ljubavi i pravde? Da biste započeli istraživanje ovog dubokog pitanja sa svojim razredom, zamolite jednog dragovoljca da pročita kratko razmišljanje o ovoj temi u nastavku. Zatim razgovarajte o sljedećim pitanjima.

Za razmišljanje: Ljubav i pravda. Na hebrejskom jeziku riječ *tsedek* znači “ljubav” ili “pravda”, ovisno o kontekstu.

1. Zašto pravda bez ljubavi nije pravda, a ljubav bez pravde nije ljubav?

2. Zamolite učenike da pronadu primjere iz Biblije, povijesti ili suvremenih događaja koji ilustriraju ovu istinu. Pozovite ih da svoje zaključke iznesu pred razredom.

Zastoji na putu

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: Job 42,5.6.

Središte proučavanja: Postanak 50,20; Rimljanima 8,28; Job 10,9; Job 13,15; Job 19,23-27; Luka 24,13-35.

Kao vjerni kršćani, mi možemo s pouzdanjem očekivati da će nas Bog zaštititi od zla i nevolje, i imamo jako dobar razlog da vjerujemo da će tako biti. Uostalom, Bog je obećao da će nas čuvati i blagosloviti (Brojevi 6,24). A mi se trudimo da Ga poštujemo u svemu što činimo, kako ne bismo izgubili taj blagoslov niti ga prisvajali samovoljno. Ipak, i dalje se može dogoditi da se razbolimo ili da podnosimo nepravdu i tlačenje u ovom životu. U takvim trenucima vapimo Bogu za pomoć.

Nismo jedini koji se u tami života mole Bogu za izbavljenje. Biblija je puna muškaraca i žena koji su patili i prizivali Boga u pomoć. Psalmi su prožeti molitvama pobožnih ljudi koji prizivaju Boga da ih izbavi od zla (Psalam 71,4; 97,10). Knjiga o Jobu posebno jasno oslikava ovu pojavu. Job je pobožan čovjek, pa ipak, usprkos svojoj vjernosti, podnosi mnoge nevolje i tuge. Job ne razumije razlog svoje patnje. U svojoj mucii on vapi Bogu suočen s onim što mu izgleda kao velika nepravda. Upravo zbog toga Jobov slučaj zaslužuje našu pozornost. Job doživljava Božju milost u dvjema suprotnim krajnostima — radosti i boli. Unutar granica tih krajnosti koje oblikuju njegov težak sukob, Job se nada.

DRUGI DIO: Komentar

Iskustvo milosti. Knjiga o Jobu počinje snažnom tvrdnjom o Jobu i njegovim vrlinama. Prema biblijskom piscu, Job je bio “neporočan i pravedan” (Job 1,1). Također, Job je smatran “najugledniji među svim istočnjacima” (Job 1,3). Čak i sam Bog svjedoči o Jobu govoreći: “Njemu na zemlji nema ravna.” (Job 1,8) Prema svim ocjenama, Job je savršen čovjek. Ipak, na kraju knjige Job, odgovarajući Bogu, priznaje da je u vrijeme kada je smatran “savršenim” njegov odnos s Bogom bio na niskoj razini: “Po čuvenju tek poznavah te dosad.” (Job 42,5) Potom dodaje: “Ali sada te oči moje vidješe.” (Job 42,5) Tako Job uviđa da je nedostajalo nešto važno, što ga je sprečavalo da uistinu vidi Boga.

Što je to bilo?

Pozorno čitanje biblijskog teksta, a posebno ponavljane riječi *khinam*, koja znači “ni za što” ili “badava”, pomaže nam da pronađemo odgovor. Riječ *khinam* prvi se put pojavljuje u Knjizi o Jobu u obliku pitanja, kada Sotona odgovara Bogu koji je upravo pohvalio Joba za njegovu pobožnost: “Zar se Job uzalud [*khinam*] Boga boji?” (Job 1,9) Sotona tvrdi da je Bog previše zaštitnički nastrojen prema Jobu. Da bi dokazao svoje riječi, Sotona predlaže kušnju: neka se dirne u Joba i njegovo imanje (Job 1,11). Sotona se kladi da će tada Job sagriješiti. Bog dopušta da sve što Job ima padne pod razornu silu Sotonine moći. Napad Sabejaca, ogranj s neba i silan vjetar pustoše njegovo imanje (Job 1,13-19). Na kraju Job gubi sve što je imao. Ipak, iako tužan, on nije sagriješio (Job 1,22).

U odgovoru na Sotoninu optužbu, Bog se koristi istom riječju *khinam* koju je upotrijebio Sotona kada Ga je optužio da štiti Joba: “Pa si me uzalud izazvao da ga upropastim [*khinam*].” (Job 2,3) Job potvrđuje isto kada u svojem vapaju Bogu kaže da su mu rane umnožene *khinam* — “bez razloga” (Job 9,17).

Riječ *khinam*, koja potječe od riječi *khen* — “milost”, postaje ključna riječ koja obilježava Jobovu sudbinu. S jedne strane Job pati “bez razloga” (*khinam*). S druge strane, optužen je da Bogu služi iz sebičnih pobuda i želje za blagostanjem. Ovu Sotoninu optužbu ponavljaju i njegovi prijatelji (Job 34,9; 35,3). Čak i sam Job, čini se, prihvaća tu ideju kada nabraja svoja dobra djela (Job 29,12-17; 31,1) i izjavljuje da očekuje nagradu za njih (Job 29,18). Ono što je, međutim, nedostajalo u Jobovom odnosu s Bogom bilo je iskustvo milosti. Job je morao doživjeti patnju “bez razloga”, bez nade u ikakvu korist, da bi razumio Božji nezasluzen dar milosti.

Problem patnje. Knjiga o Jobu naglašava da je Sotona taj koji unosi patnju u ljudski rod (Job 1,12). Sam Bog potvrđuje Sotoninu odgovornost za Jobovu patnju (Job 2,6). Ellen G. White jasno piše koga treba okriviti za njegovu patnju: “Jobova povijest pokazala je da patnje dolaze od Sotone.” (*Isusov život*, str. 387) Isus također pripisuje patnju neprijatelju (Matej 13,28).

Griješi li onda Job kada kaže da je Bog odgovoran za njegove boli? U cijeloj knjizi Job pripisuje Bogu ulogu Onoga koji ga satire (Job 10,3) i razbija u komadiće (Job 16,12). Job čak pita: “Ako on to nije, tko je drugi onda?” (Job 9,24) Ipak, na kraju knjige Bog odgovara na Jobove tvrdnje tako što nabraja svoja djela stvaranja (Job 38; 39). On se brani od tvrdnje da uništava činjenicom da je Stvoritelj. Dakle, kada Job pro-

glašava Boga uzrokom patnje, on zapravo izriče monoteističku tvrdnju da postoji samo jedan Bog, jedna sila koja je krajnje odgovorna za sve što se događa ljudima. Gospodin preko Mojsija izražava ovu misao riječima: "Vidite sada da ja, ja jesam, i da drugog Boga pored mene nema! Ja usmrćujem i oživljujem; ja udaram i iscjeljujem (i nitko se iz ruke moje ne izbavlja)." (Ponovljeni zakon 32,39) Ovaj paradoks prožima samu srž i narav Jobove vjere.

Čuvena je Jobova izjava o Bogu: "On me ubiti može: nade druge nemam već da pred njim svoje držanje opravdam." (Job 13,15) Pobožni Hebrej uvjeren je da i dobro i zlo dolazi iz Božje ruke (Izreke 16,4), jer zna za Božju dobrotu i milosrđe, i vjeruje bez obzira na zle životne okolnosti (Postanak 50,20; Rimljanima 8,28).

Videnje uskrsnuća. Jobu njegov prijatelj Bildad gotovo otvoreno govori da je zao čovjek (Job 18), koji ne poznaje Boga i koji zaslužuje da ode u grob (Job 18,21). Job mu odgovara: "Ja znadem dobro: moj Izbavitelj živi." (Job 19,25) "A kad se probudim, k sebi će me dići: iz svoje ću puti tad vidjeti Boga." (Job 19,26) U ovim redcima Job potvrđuje vjeru u svoje uskrsnuće na svršetku vremena: "Ali ja znam: moj otkupitelj živi, i on će na svršetku stajati nad prahom." (Job 19,25 — Varaždinska Biblija) Dakle, iz svojeg izmrcvarenog tijela Job izvlači ovaj paradoks nade: "I nakon što se ova moja koža raščini, iz tijela ću svojega tad gledati Boga." (Job 19,26 — Varaždinska Biblija)

Ovim Job ne misli na nešto što se događa u njegovom sadašnjem životu, niti na osobnu besmrtnost nakon smrti. On govori o kozmičkom događaju koji se odvija na "Zemlji", o eshatološkom događaju koji se odnosi na posljednje dane. To je uskrsnuće mrtvih, u kojem će on, u svojem tijelu (Job 19,26), vidjeti Boga svojim vlastitim očima (Job 19,27).

Odgovarajući opet na Bildadove posljednje riječi (Job 18,21), Job ironično završava svoj govor ovom opomenom: "Saznat ćete tada da imade suda!" (Job 19,29) Jobova nada u uskrsnuće povezana je s danom suda, baš kao u Knjizi proroka Daniela (Daniel 12,1-3). Isus je na ovu nadu podsjetio Martu na dan Lazarovog uskrsnuća (Ivan 11,23). A Pavao je propovijedao o blaženoj nadi onima koji su je nijekali (1. Korinćanima 15,12-19). Ova nada je posljednja poruka Biblije: jedino rješenje za problem svijeta jest Božje stvaranje "novog neba i nove zemlje", u kojima "smrti neće biti više, ni plača, ni vike, ni bolesti neće biti više; jer prvo prođe" (Otkrivenje 21,1.4).

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: Sljedeća pitanja mogu se razmatrati s cijelim razredom ili u malim skupinama, ovisno o vašim potrebama. Ako odlučite podijeliti razred u manje skupine, ostavite dovoljno vremena za raspravu, a zatim odvojite vrijeme za izlaganje njihovih misli na kraju sata.

Također ohrabrite članove razreda da tijekom idućeg tjedna sudjeluju u jednoj ili više aktivnosti navedenih u dijelu “Aktivnosti”. Zatim ih pozovite da sljedeće subote iznesu svoja iskustva u razredu. Kako je određena aktivnost ojačala njihovu vjeru? Kako ih je približila Isusu?

Pitanja za razgovor:

1. Kako biste utješili ljude koji pate bez očitog razloga, kao Job?
2. Kako biste odgovorili onima koji dovode u pitanje pobožnost i religijsku posvećenost ljudi koji su bolesni?
3. Neka članovi razreda odgovore na sljedeće pitanje: Bi li vaša vjera ostala nepokolebljiva kad Bog ne bi uslišao vašu molitvu za ozdravljenje voljene osobe?
4. Jeste li spremni zahvaliti Bogu za svoju patnju (bolest, pad na ispitu itd.), iako ste dali sve od sebe? Porazgovarajte o tome.
5. Okrivljujete li siromašne ljude za njihovo stanje? Objasnite.
6. Koji su vaši argumenti protiv onih koji tvrde da zaslužujete svoje neuspjehe? Što mislite o ideji da će Bog uvijek odgovarati na sve vaše molitve u skladu s vašim očekivanjima i da će uspjeh uvijek krasiti život Božjeg naroda?
7. Zašto je Božji odgovor — novo stvaranje — jedino rješenje za naše osobne probleme i za probleme ranjenog svijeta?

Aktivnosti:

1. Napišite propovijed ili govor za spomen koji će biti izrečen na grobu preminulog voljenog ili prijatelja. Pošaljite ga obitelji ožalošćenih da ih utješite.
2. Ispričajte događaj iz vlastitog života u kojem ste iskusili Božju milost tijekom bolnog razdoblja. Naučite zahvaljivati Bogu za loše i za dobre stvari u životu.
3. Posjetite bolesnog prijatelja u bolnici ili osobu koja je teško bolesna. Koje joj utješne riječi možete uputiti?

Govorite o Njemu

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: Izaija 50,4.

Središte proučavanja: Matej 28,16-20; 1. Petrova 3,8-15.21.22.

Prošlotjednu pouku završili smo Jobovim viđenjem Otkupitelja koji “će na svršetku stajati nad prahom” (Job 19,25 — Varaždinska Biblija). Ovog ćemo tjedna vidjeti kako možemo podijeliti ovo iznimno viđenje s ljudima na Zemlji. U tu svrhu usredotočit ćemo se na dva važna biblijska odlomka.

Prvi je u Mateju 28,16-20, u kojem Isus daje svojim učenicima — pa tako i nama — zadaću poznatu kao Veliki nalog. Ovaj odlomak u kojem se prenose Isusove posljednje riječi vrhunac je cijelog evanđelja. To je važan tekst koji nas suočava s našom odgovornošću da navijestimo nadu u Isusa Krista svim narodima. Ovo poslanje, koje se zasniva na božanskoj vlasti Isusa Krista, ima sveopću narav i osigurava nam Božju pomoć do svršetka vremena (Matej 28,20).

Drugi odlomak nalazi se u 1. Petrovoj 3,8-18.21.22. Ovdje nas apostol potiče da radimo na oblikovanju svojeg karaktera. Također nas opominje da budemo aktivni u svojoj zajednici i da volimo jedni druge, duhovno se pripremajući navijestiti Radosnu vijest svijetu. Taj rad treba potaknuti jedinstvo u crkvi i ohrabriti postojanost njezinih članova u vremenima progonstava. On nas također suočava s našom odgovornošću prema Isusu Kristu, koji je umro za nas i koji nas spašava svojim uskrsnućem i posredovanjem u nebeskom Svetišću (Hebrejima 7,25).

DRUGI DIO: Komentar

Veliki nalog (Matej 28,16-18). Isusovo uskrsnuće (Matej 28,1-7) neposredni je kontekst Velikog naloga. U tom kontekstu izvještava se o trima događajima. Isusu su se najprije poklonile žene (Matej 28,9), a zatim i jedanaestorica učenika (Matej 28,16-17). U drugom događaju rimski vojnici koji su čuvali Kristov grob posjećuju svećeničke glavare (Matej 28,11-15). U trećem događaju Isus je prisutan tijekom dva prethodna događaja. Ova tri događaja pripremaju i opravdavaju Veliki nalog. Poklonjenje Isusu prethodi Njegovom pozivanju na božansku vlast “na nebu

i na zemlji” (Matej 28,18 — Varaždinska Biblija). Lažni izvještaj rimskih stražara svećeničkim glavarima priprema preokret od isključivog Saveza, u kojem je Izrael bio jedini primatelj, k sveopćem Savezu sa “svim narodima” (Matej 28,19) na Zemlji. Samo Isusova prisutnost među ženama i učenicima priprema Njegovu Crkvu za ispunjenje Njegovog obećanja da će biti s njima “do svršetka svijeta” (Matej 28,20).

Isusova vlast. Čim su jedanaestorica učenika vidjela uskrslog Krista, poklonili su Mu se. Razumjeli su da je On pobijedio smrt (vidi Otkrivenje 1,18) i da je On Bog. Izraz “te im reče” (Matej 28,18), kojim počinju Isusove riječi, podsjeća na ključnu formulu kojom se u Izlasku redovno najavljuje Božja riječ (Izlazak 6,10; usporedi Izlazak 6,29; 7,8 itd.). Isusove riječi potvrđuju učenicima da su dobro shvatili Njegov identitet i Njegovu božansku vlast “na nebu i na zemlji” (Matej 28,18 — Varaždinska Biblija). Njegova vlast obuhvaća sve što je stvoreno, dajući Mu sveopći suverenitet Stvoritelja (Postanak 1,1). Riječ “sva” ponavlja se triput (Matej 28,18.19.20), baš kao i na kraju izvještaja o stvaranju (Postanak 2,1-3). Upravo zbog božanske vlasti nad svime, Isus ima pravo povjeriti svojim učenicima poslanje da dopru do svih naroda i da ih nauče “sve” što je On zapovjedio.

Sveopći Savez. U svjetlu ove rasprave važno je podsjetiti se da mi učenike dovodimo Kristu, a ne sebi. To jest, mi kao pastori, učitelji, evanđelisti, ili čak kao određena crkva, ne smijemo okupljati neki svoj osobni krug ili sljedbenike. Umjesto toga, moramo krštavati učenike za Krista, koji je iznad svih naroda i koji će u budućnosti doći po svoje.

Krštenje označava prijelaz u novi život. Ovaj obred priziva sam čin božanskog stvaranja iz kaosa prvobitnih voda, ukazujući na Gospodnje stvaralačko djelo u prvim poglavljima Postanka. U isto vrijeme krštenje ukazuje na buduće stvaranje novog Neba i nove Zemlje nakon dolaska Sina Čovječjeg. Krštenje nije samo znak Božje prisutnosti i simbol duhovne obnove; ono je i eshatološki znak da je Isusova prisutnost zajamčena “do svršetka svijeta” (Matej 28,20). Prije nego što dođe kao Sin Čovječji na nebeskim oblacima, Isus je Emanuel, “Bog s nama”. Tako Veliki nalog završava nadom u Isusovu prisutnost ovdje i sada (usporedi Matej 1,23).

Priprema za naviještanje Radosne vijesti (1. Petrova 3,8-15. 21.22). Petar započinje odlomak u 1. Petrovoj 3,8-15.21.22 riječju “na kraju” (grč. *telos*), pokazujući time zaključak prethodnog dijela u kojem se govori o svjedočenju Crkve svijetu (1. Petrova 2,11-3,7). Ovaj odlomak je, dakle, posebno važan za misiju Crkve. Ipak, dok se sadržaj Velikog naloga bavi pitanjem zašto moramo ići k svim narodima, Petrova posla-

nica usredotočuje se na to *kako* se pripremiti za to poslanje. Kao prvo, Petar obraća pozornost na problem odnosa unutar zajednice vjernika (1. Petrova 3,8.9). Zatim prelazi na izazov odnosa s nevjernicima koji ne dijele naše duhovne ciljeve i vrijednosti (1. Petrova 3,13-17). Da bi ohrabrio braću i sestre da ustraju u trpljenju dok čine dobro, Petar podsjeća na Isusov primjer (1. Petrova 3,18).

Poziv na jedinstvo i ljubav. Petar počinje s najvažnijim, i vjerojatno najtežim, aspektom pripreme za širenje Evanđelja. On poziva “sve” (1. Petrova 3,8) — sve članove crkve — da složno rade na izgradnji međusobnih odnosa. U tu svrhu Petar posebno naglašava potrebu za jedinstvom i ljubavlju. Imajući u vidu sukobe koji razdvajaju skupine unutar crkve, Petar predlaže rješenje: bratsku ljubav, koju ne definira kao puku sentimentalnu emociju. Opisujući što znači biti ujedinjen u duhu ljubavi, on koristi pet pridjeva:

1. Moramo biti “jednodušni” (1. Petrova 3,8), to jest u skladu jedni s drugima.

2. Vjernici trebaju biti “puni suosjećanja” jedni prema drugima, to jest osjetljivi za potrebe i brige drugih.

3. Izraz “bratska ljubav” (1. Petrova 3,8) podrazumijeva onu vrstu ljubavi koja postoji među braćom i sestrama u obitelji. Budući da smo povezani s Kristom, mi smo dio Božje obitelji i pozvani smo da volimo jedni druge.

4. Članovi crkve trebaju biti “milostivi”, to jest spremni opraštati, kao što je Krist oprostio njima.

5. I posljednje (ali ne i manje važno), vjernici trebaju biti “ponizni”. Poniznost se ogleda u susretljivosti, što znači da trebamo biti spremni svojega brata uzdići iznad sebe.

Sljedeći redci razrađuju praktičnu primjenu ovih osobina: ljubav znači da ne vraćamo zlo za zlo onome tko nas je povrijedio (1. Petrova 3,9), nego da ga blagoslivljamo, kao što nas je Isus pozivao da činimo (Luka 6,29). Da bi potkrijepio svoju tvrdnju, Petar navodi Psalam 34, koji govori o opasnosti jezika kada ogovaramo ili vrijeđamo (Psalam 34,14). Petar suprotstavlja moguću štetu koju nanosi zlo blagoslovima koje pripadaju onima koji traže mir (1. Petrova 3,11.12). Takav *šalom*, mir koji ujedinjuje članove crkve, donosi Božji blagoslov i pokazuje svijetu da je Bog poslao Isusa i volio nas kao što voli Sina (Ivan 17,22.23).

Podnošenje progonstva. U istom duhu Petar razmatra slučaj onih koji zbog svoje vjere podnose progonstvo od strane zlih nevjernika (1. Petrova 3,13.14). Čak i tada, kaže Petar, ako ste nevini a trpite nepravdu, ne trebate vraćati zlo za zlo iz dvaju razloga: prvo, zato što je strpljenje pravednika blagoslov i Bog je na vašoj strani; drugo, zato što nevolja

pruža veliku priliku da svjedočite i branite svoju vjeru (1. Petrova 3,15). Petar zaključuje da je bolje trpjeti zbog činjenja dobra nego trpjeti zbog činjenja zla (1. Petrova 3,17). Osnovno etičko načelo ovih preporuka jest da je bolje biti žrtva nego uzrok nečije patnje. Da bi potkrijepio svoju tvrdnju o vrijednosti trpljenja, Petar ukazuje na Isusa Krista, Pravednika, koji je stradao za nepravedne i time im donio spasenje (1. Petrova 3,18). Kao ishod, Krist je uzvišen i sada sjedi s desne strane Bogu.

TREĆI DIO: Primjena

Savjeti za učitelja: Podijelite razred u manje skupine i zadajte im jednu od sljedećih aktivnosti. Dajte im vremena da razgovaraju o aktivnostima i pitanjima, a zatim neka svoje uvide predstave razredu. Ohrabrite članove razreda da uključe načela ovih aktivnosti u vlastiti duhovni život tijekom tjedna. (Obratite pozornost da su neke od sljedećih aktivnosti pogodnije za osobno razmišljanje nego za grupno sudjelovanje, što je i naznačeno.)

Aktivnost 1: Razmišljanje o bogoslužju (pročitajte Tužaljke 3,29).

1. (*Za osobno razmišljanje izvan razreda.*) Kada se molite, kleknite ili se poklonite do zemlje; shvatite da ste prah (Psalam 103,14). Iz tog praha Bog će vas uskrisiti ako umrete prije nego što On dođe. S ovim poniznim mislima u srcu zamolite Boga da promijeni vaš karakter i da ga preobrazi u živ odraz Njegovog karaktera.

2. (*Za male skupine ili razred.*) Postavite sebi sljedeće pitanje: Zašto me bogoslužje treba motivirati da doprem do drugih ljudi? Razmislite o mogućim odgovorima, na primjer: zato što je Bog kojem ja služim istodobno i njihov Bog, Bog koji ih je stvorio na svoju sliku i koji ih želi spasiti.

Aktivnost 2: "Idite!" (Matej 28,19)

1. Što vam govori riječ "Idite!"?

2. Usporedite Isusovu zapovijed "Idite!" s Božjom zapovijeđu Abrahama da "ide". Napravite listu sličnosti i razlika. Na primjer, Abraham ide u mjesto koje ne poznaje, dok vi idete k ljudima koje ne poznajete, itd.

3. Na koji način vaša lista usporedbi produbljuje vaše razumijevanje i zahvalnost Isusu za Veliki nalog?

Aktivnost 3: "Učite ih da vrše sve što sam vam zapovjedio!" (Matej 28,20)

1. Nabrojite ono što vam je Isus zapovjedio da činite. Na primjer: da volite, da pokazujete milosrđe, da pamтите Njegove istine. Što biste još mogli dodati na ovu listu?

2. Razmislite kako ove zapovijedi možete provesti u djelo tijekom ovog tjedna.

Aktivnost 4: “Ja sam s vama.” (Matej 28,20)

(Napomena: Ovu aktivnost može izvesti cijela skupina, ili netko može otpjevati pjesmu solo.)

1. Otpjevajte pjesmu “Ne, nikada sam”.
2. Kako se osjećate dok pjevate ovu pjesmu?
3. Kakvu vam utjehu i nadu ona donosi?

Aktivnost 5: Pročitajte Psalam 141,3 i Psalam 19,15.

(Napomena: Ova aktivnost može biti prikladna za osobno razmišljanje izvan razreda.)

1. Na kraju dana postavite sebi sljedeća pitanja: Kako mi je Bog danas pomogao da čuvam svoj jezik? Jesam li izgovorio neke riječi za se koje trebam pokajati?

2. Od Gospodina tražite pomoć da budete bolji u riječima i svim oblicima komunikacije s drugima. Molite se: “Gospodine, čuvaj moj jezik. Nadahni moje misli. Uz pomoć Tvojega Duha, neka riječi koje izlaze iz mojeg srca i uma slave Tebe. Amen.”

Aktivnost 6: Pročitajte 1. Petrova 3,15 i odgovorite na sljedeća pitanja.

1. Zašto vjerujete u Boga?
2. Zašto ste adventist?
3. Zašto ne vjerujete u besmrtnost duše?
4. Pripremite argumente kojima ćete obraniti svoju vjeru u područjima u kojima vam je znanje slabo. *(Ova posljednja aktivnost može također biti prikladna kao projekt za rad izvan razreda.)*

U vječnosti

PRVI DIO: Pregled

Ključni tekst: 1. Ivanova 3,2.

Središte proučavanja: Psalam 80; Otkrivenje 21,4; Propovjednik 3,11.

Ovog ćemo tjedna zaključiti naše tromjesečno razmišljanje o našem odnosu s Bogom. Proučavanje ćemo završiti sljedećim pitanjem: Što smo postigli dok smo proučavali, promišljali, razgovarali i revno nastojali razviti ispravan odnos s našim Stvoriteljem, našim Spasiteljem? Kakvo smo znanje stekli ovog tromjesečja u usporedbi s onima koji Ga nikada nisu upoznali?

Farizejima, koji su postavili pitanje o dolasku Božjeg kraljevstva, Isus je odgovorio u sadašnjem vremenu: “Kraljevstvo je Božje među vama.” (Luka 17,21) Ali svojim učenicima, koji su se bavili istim pitanjem, Isus je govorio u budućem vremenu: “Čeznut ćete da vidite.” (Luka 17,22; usporedi Luka 17,37) Dakle, samo oni koji imaju prisnan odnos s Kristom čeznut će da vide Njegovo lice.

Ipak, mi moramo priznati veliki paradoks u samoj srži naše čežnje za Bogom: što se naš odnos s Bogom više razvija, to se naša čežnja za Njim pojačava. Ponekad osjećamo frustraciju zbog odlaganja ispunjenja naše želje da Ga vidimo licem k licu. U ovoj posljednjoj pouci usredotočit ćemo se na našu čežnju za osobnim poznavanjem Boga i čežnju za većom bliskošću s Njim. Konkretno, nastojat ćemo razumjeti, poput Jakova, što znači vidjeti Božje lice. I mi ćemo se moliti, zajedno s levitom Asafom u Psalmu 80, da vidimo Boga licem k licu.

DRUGI DIO: Komentar

Vidjeti Božje lice: Jakovljevo iskustvo (Postanak 32,22—33,10).

Kada se Jakov borio s Bogom i vidio Njegovo lice, on nije znao Njegovo ime (Postanak 32,29). Ali barem je mogao nazvati to mjesto gdje mu se Bog javio “Penuel”, što znači “lice Božje” (Postanak 32,30). Naravno, ime “Penuel” ne znači da je Jakov to mjesto poistovjetio s doslovnim “licem Božjim”. Prije će biti da je za Jakova ime “Penuel” označavalo njegovo osobno iskustvo s Bogom.

Štoviše, upotreba hebrejskog izraza *panim el panim* („licem u lice“) ne znači da je Jakov doista vidio fizičko Božje lice. Taj izraz je ekvivalent izrazu “lik Jahvin” (Brojevi 12,8) i opisuje iskustvo neposrednog susreta s Bogom (Ponovljeni zakon 5,4). Jakov svoje spasenje povezuje s tim susretom: “A život mi se poštedje [natsal].” (Postanak 32,30 — Varaždinska Biblija) Hebrejski glagol *natsal*, “poštedje”, odnosi se na Božje izbavljenje od neprijatelja i nevolja (1. Samuelova 12,21; Izreke 19,19), ali također može imati i značenje duhovnog spasenja od grijeha i krivnje (Psalam 39,10; 119,170).

Iz svojeg susreta s Bogom (Postanak 32,22-32) Jakov prelazi na susret sa svojim bratom (Postanak 33,1-16). Dakle, Jakovljev prethodni susret s Bogom priprema ga za susret s Ezavom.

Jakovljev susret s Ezavom (Postanak 33,5-15) povezuje Božje lice u Penuelu (Postanak 32,31) s Ezavovim licem (Postanak 33,10). Također povezuje Božju milost prema Jakovu (Postanak 33,5.11) s Ezavovom milosti prema Jakovu (Postanak 33,8.10.15). Izraz: “Jakov podiže oči i opazi gdje dolazi ...” (Postanak 33,1; usporedi Postanak 33,5), kojim se opisuje Jakovljev susret s Ezavom, tipična je formulacija koja se koristi za najavu Božjeg pojavljivanja, pa na taj način unaprijed ukazuje na simboličnu povezanost Ezava s Bogom. Ezavov dolazak je, dakle, ispunjen nadom. Kada Jakov konačno susretno Ezava, on izričito povezuje svoj odnos s bratom sa svojim odnosom prema Bogu: “Jer je meni to što vidjeh tvoje lice ... kao da gledam lice Božje.” (Postanak 33,10 — Varaždinska Biblija) Upravo taj argument navodi Ezava da prihvati Jakovljev dar (Postanak 33,11), znak da je spreman oprostiti bratu. Jakov je vidio “lice Božje” (Penuel) u licu Ezava. Jakovljevo iskustvo s Ezavom predstavlja drugi Penuel, pri čemu prvi Penuel priprema za drugi. Ova aluzija na Boga pojačana je i upotrebom glagola *ratsah* (“ukazivati milost”; Postanak 33,10 — Varaždinska Biblija), izraza iz bogoslužnog jezika, koji se odnosi na žrtvu ili obožavanje koje je “ugodno” Bogu ili “prihvaćeno” od Boga (Levitski zakonik 22,27; Amos 5,22).

Jakovljev susret s Bogom pomogao mu je tijekom njegovog susreta s bratom. Isto tako, njegovo pomirenje s bratom utjecalo je na njegov odnos s Bogom. Naime, poglavlje završava izvještajem da je Jakov podigao žrtvenik koji je nazvao “El, Bog Izraelov” (Postanak 33,20. Ovdje Jakov prvi put priznaje Ela kao svojeg osobnog Boga. Dotad je Jakov govorio o Bogu samo kao o Bogu svojih otaca, ali nikada kao o svojem osobnom Bogu. Jakov je shvatio da njegova ljubav prema Bogu i ljubav prema bratu ovise jedna o drugoj. Isus izvodi sljedeću jedinstvenu teološku pouku iz Svetoga pisma: “Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom pameti svojom!” To je najveća i prva

zapovijed. Druga je toj jednaka: 'Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!' O tim dvjema zapovijedima ovisi sav Zakon i Proroci." (Matej 22,37-40)

Te dvije ljubavi — ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjem — za Isusa su neraskidivo povezane: ako ne volimo svojega bližnjeg, ne možemo voljeti ni Boga. Da bismo vidjeli Božje lice, moramo vidjeti Božje lice u svojem bratu ili sestri. A s druge strane, da bismo vidjeli Božje lice u ljudima, trebamo imati osobni i prisran odnos s Bogom.

Vidjeti lice Božje: Asafova molitva (Psalam 80). Dok čitamo ovu tužbalicu, nastojmo njezino promišljanje i poruku utkati u naše vlastito iskustvo s Bogom.

Molitva Bogu koji šuti. Asaf, pisac Psalma 80 (vidi i Psalam 50, kao i Psalam 73—83), bio je jedan od levita koje je David postavio za vođe bogoslužja u Šatoru sastanka.

Asafova molitva, koja se odigrava u Božjem domu, odzvanja dubokom čežnjom za Bogom, pa čak i ojađenošću ili gorčinom zbog Njegove šutnje. Bog kome se Asaf obraća nalazi se u Svetinji nad svetinjama, "nad kerubima" ("iznad krilatih bića" — Suvremeni hrvatski prijevod) (Psalam 80,2); a ipak, On kao da šuti i da je odsutan.

Primjena: Poput Asafa, i Božji narod posljednjeg vremena moli se Isusu Kristu koji se nalazi u Svetinji nad svetinjama, pripremajući svoj narod za Božje kraljevstvo Poput Asafa, i Božji narod čeka svojeg Spasitelja koji kao da kasni s dolaskom i ne odgovara na njihove molitve. Oni prolaze kroz "vrijeme tjeskobe" (Daniel 12,1) dok traje Božja šutnja. Ipak, oni ustrajavaju u čekanju (Daniel 12,12) i u molitvi za Njegov dolazak, baš kao i prvi kršćani, čiji pozdrav glasi: *Maran atha* („Dođi, Gospodine!” ili “Gospodin dolazi” — 1. Korinćanima 16,22).

Čežnja. Asafova molitva počinje čežnjom za Božjom prisutnošću. Pjesnik moli Boga da dođe i spasi svoj narod (Psalam 80,2.3.8) koji stalno plače (Psalam 80,6). Asafova čežnja izražena je i u pitanju “Dokle?” (Psalam 80,5), istom onom vapaju potlačenih u mnogim psalmima (Psalam 13,3; 62,4; 74,10; 94,3 itd.). I anđeo u Danielovom viđenju postavlja isto pitanje izražavajući čežnju za Božjim eshatološkim sudom (Daniel 8,13).

Obnovi i vrati se. Pripjev Psalma 80 ističe njegov ritam triput: na početku (Psalam 80,4), u sredini (Psalam 80,8) i na kraju (Psalam 80,20). Taj refren glasi: “Obnovi nas, razvedri lice svoje i spasi nas!” (Psalam

80,20) Poziv da Bog obnovi (šub) svoj narod odjekuje kao poziv Bogu da se vrati (šub).

Primjena: Poput Asafa, i Božji narod čezne za Bogom i čeka Njegov odgovor u sudu i otkupljenju. Također, poput Asafa, i oni naglašavaju važnost pokajanja (povratka Bogu), koje je neraskidivo povezano s Božjim povratkom.

Svećenički blagoslov. Pripjev Psalma 80 odjekuje svećeničkim blagoslovom: “Neka te Jahve licem svojim obasja.” (Brojevi 6,24-26) Paralela tog pripjeva sa svećeničkim blagoslovom pomaže nam da uvidimo da je Božje spasenje obećano izrazima milosti (Brojevi 6,25) i mira (Brojevi 6,26).

Primjena: Poput Asafa, i mi moramo moliti Boga da nas “obnovi” i obasja licem svojim kako bismo bili spašeni (Psalam 80,20).

Primjena: Poput Asafa, i Božji narod treba nastojati biti blagoslov drugima, donoseći spasenje svijetu svojim svjedočenjem.

Zaključak: Postoji bitna povezanost između Jakovljevog iskustva s Božjim licem i Asafove molitve u kojoj on čezne za tim da vidi Božje lice. Naš vertikalni odnos s Bogom ovisi o kvaliteti naših horizontalnih odnosa s braćom i sestrama u Kristu. Vjera koja nas navodi da čeznemo za Nebom neće biti djelotvorna ako podbacimo u etičkim obvezama i odnosima prema bližnjima. U isto vrijeme, moramo stalno imati na umu da bez Božje milosti nećemo moći voljeti bližnjega, koji je stvoren na Božju sliku.

TREĆI DIO: Primjena

Savjet za učitelja: Razgovarajte o sljedećim aktivnostima sa svojim razredom. Ohrabrite članove razreda da provedu jednu ili više ovih aktivnosti u svojem duhovnom hodu tijekom idućeg tjedna. Zamolite ih da budu spremni sljedeće subote iznijeti u razredu na koji su ih način ta iskustva približila Isusu.

Aktivnost 1: Vidite lice Božje u svojem bratu ili sestri (pročitajte Matej 25,35-45).

Nastojte u nekome s kim se teško slažete ili tko vam nije drag uvijek vidjeti ono najbolje. Zamolite Boga da vam u tome pomogne. Čim primijetite nešto negativno u njegovim riječima ili ponašanju, sjetite se

nečega pozitivnog kod njega. Na taj način radite na tome da neprijatelja pretvorite u prijatelja. Evo još nekoliko stvari koje možete učiniti u društvu te osobe ili za nju:

- Nasmijte se.
- Razgovarajte.
- Družite se.
- Recite nešto pozitivno.
- Molite se za tu osobu ili s njom.
- Donesite joj neki dar.
- Suzdržite se od lošeg pričanja o toj osobi. Umjesto toga pohvalite je, ali bez preuveličavanja.
- Pozovite je na ručak. Pronađite neko zajedničko mišljenje ili ukus i razgovarajte o tome ili ga podijelite s njom.
- Ako vam je ta osoba učinila nešto loše, oprostite joj.

Aktivnost 2: Molite se Bogu Asafovim riječima.

A. U svojoj jutarnjoj molitvi zamolite Boga da stupi u vaš dan, u vaše riječi, u vaša djela i u vaše odnose.

B. Kada patite, kada ste ljuti zbog nepravde, molite se da Bog dođe u vaše srce. Zamolite Ga da u vama uspostavi svoje kraljevstvo mira, pravde i ljubavi.

Aktivnost 3: Čežnja za Edenom.

Njegovajte "čežnju za domom", za Edenom:

- Razmislite o prelasku na vegetarijansku prehranu (kao potvrdu vjerovanja u svetost života).

- Pripremite posebno subotnje iskustvo. Načinite predsluku Božjeg kraljevstva tako što ćete učiniti sljedeće:

A. Očistite i ukasite svoj dom imajući na umu goste koji će biti kod vas u subotu.

A Ukasite svoj dom i blagovaonski stol cvijećem.

B Poslužite ukusan i hranjiv obrok.

C Imajte živo i radosno iskustvo bogoslužja.

Bilo da ste odrasli kao adventist sedmoga dana, ili da ste novi u vjeri; gdje god da se danas nalazite u duhovnom smislu, to kako rastete u smislenom odnosu s Bogom od presudne je važnosti.

Naš odnos s Bogom je naš najvažniji odnos. Nemojmo odlagati s tim da ga izgradimo, učvrstimo i učinimo koliko je moguće jačim.

Duhovna trka je maraton, a ne sprint. Ima trenutaka kad prestajemo trčati, ili čak padnemo. Kad se to dogodi, trebamo jednostavno ustati i nastaviti s kretanjem. Moramo ostati na stazi, usprkos kušnjama i poteškoćama koje neizbježno dolaze.

Osim toga, u toj trci nismo sami. I drugi trkači koji vole Isusa i Njegovu Riječ trče s nama. Što je najvažnije, Isus je obećao da će nam dati Pomoćnika i Utješitelja.

www.adventisti.hr
www.znaci-vremena.com